

Het

30e jaargang

NR. 349

JUNI 1987

Openbaar

tram

bus

trein

metro

Vervoer

maandblad gewijd aan het stads-, streek- en spoorwegvervoer
uitgegeven in samenwerking met de Nederlandse Vereniging van Belangstellenden in het Spoor- en tramwegwezen

HET OPENBAAR VERVOER

Nr. 349 - JUNI 1987

redactie: p.h.kiers
van tuyll van serooskerkenweg 28''
1076 JL amsterdam telefoon (020) 71 92 63

contact a.d.v.: g.h. broekema
administratie: p.h. kiers

abonnementsgeld f 14,-- per jaar
(buiten Benelux f22,-- per jaar) postrekening 133100
losse nummers f 2,50 (incl.verzendkosten) t.n.v. "Het Openbaar Vervoer"

INHOUDSOPGAVE

	blz.
1. Gemeentevervoerbedrijf Amsterdam	91-93
2. Haagse Tramweg Maatschappij	94-95
3. Rotterdamse Elektrische Tram	96-97
4. Verenigd Streekvervoer Westnederland	98
5. Nederlandse Spoorwegen	99-102
6. Vervoermaatschappij Centraal Nederland	98
7. Noord-Zuid-Hollandse Vervoer Maatschappij	98
8. Verenigde Autobus Diensten	98,108
9. Berichten uit België (MIVA, MIVB, MIVG)	103-105,108
10. Berichten uit andere landen	106-108

NIEUWGAARDERS Uw berichten voor het juli-nummer hebben wij gaarne in huis op 11 juli.

ABONNEMENTSGELD 1987 Nog steeds betaalde een groot aantal abonnees niet. Dit betreft de nummers (vermeld op de envelop boven Uw naam): 17,111,296,371,446,448,699,865(2x), 949,1030,1109,1142,1187,1202,1242,1268,1463,1467,1489,1572,1678,1790,1927,2169,2279, 2501,2675,2700,3187,4918,5040,5056,5106,5140,5210,5249,5425,5501;9016,9040,9050,9088, 9100,9117,9118,9119,9136,9171,9224,9243,9251,9252,9265,9286,9310,9313,9353,9363,9381, 9400,9403,9409,9462,9473,9475,9477,9492,9512,9527,9538,9553,9595,9609,9611,9618,9619, 9625,9630,9641,9643,9645,9650,9652,9654,9681,9683,9694,9696,9717,9731,9736,9741,9742, 9762,9771,9798,9808,9812,9819,9824,9834,9842,9845,9867,9870,9879,9901,9907,9908,9926, 9927,9936,9940. Wij verzoeken deze abonnees thans PER OMGAANDE te betalen. Onze dank!

TRAMS IN DUITSLAND IN DE TWEDE WERELDOORLOG, AFKOMSTIG UIT NEDERLAND

Over dit onderwerp, waarvan wij een aantal maanden geleden gegevens opnamen, krijgen wij nog steeds enkele aanvullingen. Na uitwerking ervan zullen wij hiervan e.e.a. vermelden. VERDWENEN MAAR NIET VERGEFEN, de kleurenfoto-expositie in het NZH-bedrijfsmuseum aan de Leidsevaart te Haarlem, is verlengd t/m de laatste zaterdag in augustus 1987. Gratis toegankelijk, zaterdags van 12 tot 17 uur.

ADVERTENTIES

TE KOOP: Fairfield-model van de NZH A300, "glas"dicht, geschilderd, soepel lopende motor, frontverlichting (schaal h0), f 650,-. Telefoon: 02946 - 3538.

TE KOOP de tweede en herziene druk van een speciale uitgave van de Stichting Haags Bus Museum, waarin aandacht wordt besteed aan enkele opzienbare tram- en/of busongelukken in de afgelopen jaren in 's-Gravenhage. Veel foto's en achtergrondinformatie. Te bestellen door overmaken van f 10,- (incl. porto) op giro nr. 4141521 t.n.v. Stichting Haags Bus Museum te Leiden onder vermelding van "aanrijdingnummer".

M.B.S. Loc SS 657 werd 17/6 aan de pers getoond en komt 5/7 officieel in dienst.

V.S.M. De 64-er is door NS goedgekeurd; deze loc zal dit seizoen de dienst verzorgen.

S.H.M. Festiviteiten t.g.v. 100 jaar spoorlijn Hoorn-Medemblik van 21 t/m 26 juli a.s.

In deze feestweek wordt met 4 locomotieven gereden: 5,16,30,7742. Vertrokken wordt van Hoorn om 10.30, 11.00(tot Wognum), 12.00, 13.00(tot Wognum), 14.15, 15.15(tot Wognum), op zaterdag en zondag om 13.00 echter tot Medemblik en bovendien om 16.15 naar Wognum. De ritten tot Wognum worden gereden door Bello, behalve op za/zo 16.15 (deze door 30). Over deze lijn vindt een tentoonstelling plaats tot eind augustus in kasteel Radboud. Tijdens de feesten vinden in SHM-station Hoorn een schilderijenexpositie plaats van M. Heeze met stoomtreinen en zijn er historische spoorwegmodellen te zien. Verder vinden andere festiviteiten plaats. Inlichtingen bij SHM Hoorn, Postbus 137, tel.02290-14862. SHM Voor de VARA Spoorspelshow, uitzending 26/6, reed op 18/6 loc 7742 met tramrijtuigen. In het volgende nummer o.a. overige ontvangen berichten en kosten sneltram naar Capelle.

g v b

amsterdam

Voorstellen aan Gemeenteraad over lijnwijzigingen

Voorgesteld wordt buslijn 56 m.i.v. komende winterdienst in zijn huidige vorm op te heffen en ter compensatie lijn 37 te verlengen van het Muiderpoortstation naar het Amstelstation. De route zal zijn: Wittenbachstraat, Oosterpark, Krugerplein, Nobelweg, Hugo de Vrieslaan.

Buslijn 61 wordt zeer binnenkort verlengd naar Gein-III, namelijk zodra de Wageningen-dreef gereed is. Na de Langbroekdreef zal gereden worden: Meerkerkdreef-Holendrecht-dreef-station Holendrecht-Holendrecht-dreef-Meerkerkdreef-Reigersbosdreef-Schoonhoven-dreef-Wageningendreef v.v. Halverwege komt de halte J.Postumapad.

Lijn 62 rijdt nu in de spits station Kraaiennest-station Bijlmer-station Holendrecht en buiten de spits: Kraaiennest-Bijlmer-Holendrecht, leeg naar garage Hoogoorddreef en dan vanaf station Bijlmer naar station Kraaiennest. I.v.m. de kantoorontwikkeling langs de Hondsrugweg wordt nu voorgesteld de garagerit vanaf station Holendrecht te benutten voor dienstregelingritten via Muntbergweg-Laarderhoogtweg-Hondsrugweg-Hoogoorddreef naar station Bijlmer. Het eindpunt wordt verlegd naar het AMC (via Meibergdreef).

Voorts wil het GVB graag lijn 36 in de spitsuren doortrekken vanaf Sloterdijk via de route van lijn 64 naar station Lelylaan. Daar de bezetting van lijn 64 op dit traject vrij hoog is, zou de frequentie op de gezamenlijke route dan $7\frac{1}{2}$ ' worden.

Het lag ook in de bedoeling lijn 17 vanaf komende winterdienst te verlengen naar het Osdorpplein. Daar dit voorstel door het GVB zeer slecht onderbouwd is, o.a. wat betreft compensatie voor de verlenging en voorstel rijtijden, is het de wethouder niet mogelijk dit voorstel aan de gemeenteraad voor te leggen. Het GVB zal nu eerst zijn huiswerk op een voor ieder duidelijke manier moeten presenteren!

I.v.m. de werkzaamheden aan ringbaan en Amstelveenlijn zal lijn 4 bij de RAI van zijn huidige eindpunt moeten verdwijnen. Omdat dit gezien wordt als een gevolgwerk van het NS-project, wordt aan het ministerie 100% subsidie gevraagd. Voorgesteld wordt een eindlus aan te leggen direct ten zuiden van de Ringweg, welke eind 1988 gereed moet zijn. Onder de Zuidelijke Ringbaan wordt een stukje tram/busbaan aangelegd, voor het eindpunt dient een grondkerende voorziening te worden aangebracht. Kosten: f3.070.000.

De WOVIA heeft aangedrongen op een eindlus iets verder op de Eurcpaboulevard, omdat daar twee grote hotels aanwezig zijn (Crest Hotel en Novotel), terwijl hiermee ook een aanzet gegeven wordt voor de geplande toekomstige verlenging van 4 naar Buitenveldert.

Wijzigingen buslijnen m.i.v. zomerdienst 1987 (zie voor lijn 48 en 32E/31 blz.82)

Lijnen 40 en 41 rijdt nu vrijwel steeds langs de Deccaweg en niet meer via Radarweg. Als uitzondering rijden twee (terrein)ritten even vanaf de Westhavenweg via Radarweg naar Kwadrantweg en terug. De Radarweg wordt, zo nodig, wel bediend door de telefoonbus.

Lijn 68 rijdt nu, om en om, tot Schiphol en tot Pa Verkuyllaan in Badhoevedorp.

Ook de streeklijnen binnen het Amsterdamse vervoergebied ondergingen enige wijzigingen:

CN Lijn 148 rijdt nu: Station Zuid-Buitenveldertselaan-A.J.Ernststraat-Van Leijenberghlaan-Van Boshuizenstraat-De Borch-Amsteldijk-Ouderkerk. Lijn 149 rijdt: Gelderlandplein-Buitenveldertselaan-Beneluxbaan-...-Plein 1960-...-Ouderkerk-Nes-Uithoorn.

NZH Lijn 105 (ma-za vroeg; avond; zondag) rijdt steeds via Buikslotermeerplein naar P.H.

kade. Lijn 108 (nieuw, ma-za) van Purmerend-Koog rijdt via Buikslotermeerplein naar Buiksloterweg. Een nachtlijn 119 (vr + zat av. 1 rit) rijdt van P.H.kade via Buikslotermeerplein.

Lijn 124 (ma-za overdag) van De Rijk rijdt via de Rijksweg naar de P.H.kade.

VAD De buslijnen naar/via Amstelstation zijn alle vervallen. Spitslijn 157 uit Lelystad en lijn 158 uit Almere Haven rijden via Bijlmer en station RAI naar Station Zuid/WTC.

Voorts vonden enige kleine wijzigingen plaats. De halte van lijn 31 Mr.Visserplein is verplaatst naar de Synagoge (voor richting Weesperpl.); er wordt nu niet meer via de vrije baan Muiderstraat gereden. Lijnen 34,39,78 kregen een nieuwe halte bij ziekenhuis "Boven-IJ": Jan Thomeepad; lijnen 60 en 61 kregen op de Flierbosdreef bij het Bijlmerplein een nieuwe halte en de haltes van 73 bij station Lelylaan werden gewijzigd.

Lijnen 65 en 66 zullen rond de jaarwisseling verhuizen van garage West naar Zuid.

Voorstel aanschaf twee IJveer-boten

Aan de gemeenteraad is een krediet gevraagd voor de koop van IJveerboot 33 en om de huur van de huidige 32 om te zetten in koop, voor een totaalbedrag van f1.805.580,-. De 33 beoogt een optimalisering te zijn van de 32. Verbeteringen t.o.v. de 32 betreffen: een betere stabiliteit en een acceptabel brandstofverbruik; het aanbrenge van passagiersvoorzieningen zoals langere overkapping, electrisch bediende schuifdeuren en een rolstoelhaven; betere geluidsisolatie van de dieselmotoren. Een aantal aanpassingen aan de 32 is nodig, welke na het in de vaart brengen van de 33 worden uitgevoerd (overigens zijn in 1986 al wijzigingen aangebracht voor een bedrag van f90.000,-).

Zomerdienst tram (aantal wgs-omlooptijd) m.i.v.1-6-1987 (zat 6-6); normaal=wit(zat.rose)

m/v	mo.vr.	mc.sp.	morgen	middag	spits	avond	middenav.	late av.	hoogste dnr.
1	9, fr.10/9/8	19-80	13-88	16-90	19-83	9-80	9-90	8-80	25
grijs		15-79	12-88	15-90	15-84	8-80	8-90	7-80	
2	8, fr.12/10/9	11-77	9-90	13-92	14-84	9-81	9-90	8-80	16
grijs		10-77	8-90	12-92	13-84	8-80	8-90	7-80	
3	6-90	12-95	13-102	16-112	14-99	10-90	10-100	9-90	16
grijs		10-95	11-102	14-112	12-99	9-90	9-101	8-90	
4	4-60	8-64	7-73	8-80	8-72	5-75	5-75	5-75	9
grijs		7-64							
5	4-60	4-60	5-75	5-75	5-75	5-75	5-75	4-60	5
6/10	13, fr.12/10	17-170	15-180	17-170	17-153	13-156	14-168	12-144	20
7	4-60	7-70	6-72	8-80	8-72	5-75	5-75	4-60	9
9	4-60	8-64	7-73	8-80	8-72	5-75	5-75	4-60	9
grijs		7-64							
tijdelijk	5-75	9-72	9-81	10-90	9-70			5-75	10
12	6-90	9-80	9-90	10-100	9-90	6-90	6-90	6-90	10
grijs		8-78	8-90	9-100	8-88				
13	7, fr.12/10	10-77	10-84	12-88	12-82	9-80	8-84	7-84	12
grijs				11-87	11-81	8-80	7-84	6-84	
14	var., fr.15	10-100	10-110	11-110	10-100	7-105	7-105	6-90	11
grijs		9-100	9-110	10-110	9-101				
16	geel 6, fr.15/10	8-72	7-77	9-81	9-72	5-75	5-75	4-60	10
wit		7-71	6-77	8-81	8-72				
grijs				7-81	7-72				9
17	4-60	5-60	6-72	6-72	5-60	5-60	5-75	4-60	6
grijs			5-72	5-72					
24	geel 6, fr.15/12	8-72	8-88	10-90	10-80	5-75	5-75	5-75	10
wit		7-71	7-90	9-90	9-80				
grijs				8-90	8-80				
25	geel 4-60	8-72	7-77	9-81	9-72	5-75	5-75	4-60	10
wit		7-72	6-77	8-81	8-72				
grijs				7-81	7-72				
<u>zat</u>	<u>mo.vr.</u>	<u>morgen</u>	<u>la.mo.</u>	<u>middag</u>		<u>avond</u>	<u>middenav.</u>	<u>late av.</u>	
1	5-75	13-85	14-79	15-84		9-80	9-90	8-80	15
blauw		11-82	12-84	12-84		8-80	8-90	7-79	
2	5-75	9-80	9-80	10-83		9-80	9-90	8-80	10
blauw		8-80	8-80	9-83		8-80	8-90	7-79	
3	6-90	fr.12	fr.10	16-104		10-90	10-100	9-90	16
blauw				13-104		9-90	9-101	8-90	15
4	4-60	fr.10/9	10-70	11-77		5-75	5-75	5-75	11
blauw		6-66	9-70	10-77					
5	4-60	4-60	4-60	5-75		5-75	5-75	4-60	5
6/10	9-135	15-150	15-150	16-160		13-156	14-168 x)	12-144	17
7	4-60	5-60	7-70	8-80		5-75	5-75	4-60	8
9	4-60	fr.10/9	10-70	11-77		5-75	5-75	4-60	11
blauw		fr.12/11	9-73	10-77					10
tijdelijk	5-75		10-80	10-80				5-75	
12	5-75	7-84	8-94	8-96		6-90	6-90	6-90	8
blauw		6-84	7-94	7-96					
13	5-75	7, fr.12/10	14-81	15-87		9-79	7-84	7-84	15
blauw		6-79	12-83	13-87		8-80	6-84	6-84	14
14	6-90	7-91	8-108	8-108		7-105	7-105	6-90	8
16	4-60	5-60	9-72	9-72		5-60	5-75	4-60	9
blauw		4-60	8-72	8-72					
17	4-60	4-60	6-72	6-72		5-60	5-75	4-60	6
blauw			5-72	5-72					
24	4-60	5-60	9-72	10-80		6-72	5-75	4-60	10
blauw		4-60	8-72	9-81					
25	4-60	5-60	8-64	9-72		5-75	5-75	4-60	9
blauw		4-60	7-66	8-72					

x) 1 dw afkomstig van lijn 24: 24-10 wordt 6/10-17. Geel wordt in drgl aangegeven met A; grijs en blauw met C. 9 tijdelijk i.v.m. werkzaamheden Linnaeusstraat.

Wachtwagens 001 en 002 rijden vanuit rem Havenstr., 003 vanuit Lekstraat. M/v A001: 5.00-12.40; A002: 10.15-1.15; A003: 5.00-1.15; zat B001: 10.15-1.15; B002: 6.00-13.26, dan 7e dw lijn 24; B003: 10.15-1.15; zon C001: 6.30-1.15; C003: 10.15-1.15.
De metro zal van 6/7 tot 21/8 de gehele dag een 10 minuten dienst rijden.

Diverse berichten

Amstelveenlijn Bij de behandeling van het gevraagde en op 10/6 door de gemeenteraad goedgekeurde krediet voor de aanleg is een motie aangenomen, waarin gesteld wordt dat precies aangegeven wordt hoe het voorziene exploitatietekort zal worden gedekt.

Dalurenkaart Het GVB wil eind dit jaar zo'n kaart invoeren, waarmee tegen gereduceerd tarief gereisd kan worden en waarmee ook kortingen op andere voorzieningen gegeven worden.

Arbeidsvoorwaarden rijdend personeel Een principe-accord hierover is bereikt. Hierin is o.a. bepaald dat de nachtdiensten op vrijwillige basis worden gereden, het aantal combifunctionarissen (bestuurder/VIC) wordt uitgebreid; gebroken diensten vervallen en er een keuze-rooster komt met 5 i.p.v. 7 vrije zaterdagen in de 14 weken.

De glas-in-loodramen van het vroegere hoofdkantoor Stadhouderskade (een geschenk van het personeel bij 50 jaar gemeentetram) aangebracht/worden op de 3e etage Scheepvaarth. Historische voorwerpen en foto's van het GVB zijn te zien in vier etalages van de Kweekschool voor de Handel aan de Mr.Treublaan, hoek Weesperzijde.

De nieuwe tram/busbank is de zgn. Vordereggerstoel, genoemd naar een afstudeerproject aan de TH Delft van Jochen Vorderegger, ontworpen n.a.v. een verzoek van de gezamenlijke vervoerbedrijven naar een ideaal zittende, maar toch vandaalbestendige stoel.

Waterbus Hiervoor is ook een combikaart van f3,- verkrijgbaar; met de boot naar Carré en met de metro terug naar CS, omdat vanaf 21.50u de boot Carré niet meer kan aandoen.

Fraude Het is helaas gebleken dat enige bestuurders aan vreemdelingen bij hun ritbetaling geen plaatsbewijs afgeven. Extra controle op deze fraude vindt nu plaats.

Haltes Op 21/4 kwam de vrije trambaan op de Amstelveenseweg bij het Vondelpark gereed; er zijn nu bij de Oranje Nassaulaan gecombineerde tram/bushaltes. Eind april werden de beide haltes van 7/17 in de Kinkerstr. bij de J.P.Heijestr. voorzien van vluchtheuvels.

Pont Van 3 t/m 5 en van 8 t/m 11 juli zal i.v.m. theatervoorstellingen in het havengebied een pont varen van Buiksloterweg v.22.00u naar de Surinamekade, terug v.23.45u.

Kustbus In juni en sept. op dinsdag, juli en aug. ook op woensdag rijdt een GVB-bus van CS om 7.30u naar Egmond aan Zee en daarna voor toeristen uit Bergen, Schoorl en Egmond terug; men kan ook in Alkmaar opstappen. Prijs vanuit Amsterdam f10,-, in andere richting incl. rit met Touristram f25,-. Inlichtingen op tel. 020-5514472.

Verschenen zijn: GVB-nieuws mei 1987 met o.a. lijnwijzigingen en zomerdienst (grijze i.p.v. witte!); dienstregelingfolder Noord; idem West/Havens-West; nieuwe dienstregl. lijn 48; dienstregeling lijn 30; dienstregeling Waterbus.

Materieel tram

2-assers 468+721 reed op 22/5 voor een gezelschap. Voor de officiële opening van de Hongaarse maand op 2/6 reed naast de Boedapester trams 2624 en 2964 ook mw.236; de zon- en feestdagen daarna was dit ook het geval + nog enige buitenlandse trams. Instructie reden in mei: 236, H9, in juni: 236, H34, H46.

3-assers 18/5 reed 892 voor de Zweedse tramvereniging; 6/6 903 voor het Rode Kruis. Gelede wagens Mw 812 werd beschilderd als "politietram" met agenten, rechts ook werwing voor de politie; hiermee werd de nieuwe hoofdcommissaris ontvangen, nadat deze de tram bij het Concertgebouw onthuld had (op 1/6). Verhuizingen; 800 ging terug n.Havenstr

Materieel autobus

In maart werden 346-348 omgebouwd tot snellopers. In april kregen 277 en 278 dubbele banken en elk als proef 2 banken van het nieuwe type. Begin mei verhuisden de bussen met reclame voor winkelcentrum Boven het IJ van West naar Zuid en half mei van Zuid naar Noord; hierbij bleef "milieubus" 174 in West. Begin mei ging 579 na een aanrijding buiten dienst. De Zweedse bussen werden successievelijk uit dienst genomen en overgebracht naar carrosseriebedrijf Van Rooyen in Montfoort (corr.blz.82) voor opknappen plaatwerk en daarna teruggave aan NEBIM. In mei vertrokken 579,570-572, in juni 573, 575,578. Daar de aflevering van de nieuwe Volvo's aanzienlijke vertraging ondervindt, werd besloten de overige zes nog een half jaar te huren. Deze rijden op lijn 48 en kregen zowaar grote zijreclames. Tijdens het Open Huis in West werden de 3,11,21 en 23 door het publiek beschilderd en daarna weer opgeslagen in Oost. "Culturele" bus 275 ging half juni uit dienst voor een technische opknapbeurt om daarna naar Brussel te vertrekken. Verhuizingen juni: West naar Noord 174,332; Noord naar West 47,340.

Materieel metro Op 15/6 werd de helft van stel 44 overgebracht naar de tuin van het Stedelijk Museum i.v.m. de tentoonstelling "Holland in Vorm", die t/m 20/9 duurt.

Dienstuitvoering De tram rijdt veelal wit (of geel), de bus nu al soms grijs.

h t m

d e n h a a g

Verlenging lijn 6 naar De Uithof

Eind augustus beginnen de werkzaamheden voor de verlenging van lijn 6 van de Meppelweg naar schaatscentrum De Uithof. Het werk zal 1½ à 2 jaar duren! De onderhandelingen met het ministerie over de financiering zijn bijna afgerond; met bijkomende werken zal de rijksbijdrage ruim f4 miljoen worden. Plannen voor nieuwe tramlijnen (n.a.v. de nota "Den Haag in beweging")

De inspraakreacties op deze nota zijn nu verzameld. B & W adviseren prioriteit te geven aan de tramtunnel onder station H.S., daar dit een stimulans betekent voor de ontwikkeling van het Laakkwartier. Voorts hebben de tramverbindingen tussen Steenvoorde en de Erasmusweg, van H.S. naar Benoordenhout en van H.S. naar de Schenkstrook voorrang. Voorts moet lijn 1 verlegd worden via de Plaspoelpolder en tramlijnen aangelegd worden naar het Congresgebouw en door het Benoordenhout. Bovendien moet er een hoogwaardige tramverbinding aangelegd worden vanuit Den Haag richting Leiden en de bollenstreek; hiervoor moet de HTM met spoed een gericht marketingbeleid ontwikkelen.

De gemeente Rijswijk heeft een "structuurschets" laten maken om te komen tot een toekomstvisie; het accent hierbij ligt op Steenvoorde. Hierin staat onder meer vermeld, dat een sneltram aangelegd moet worden langs een vierbaans Prinses Beatrixlaan.

Voorstellen van B & W van Rijswijk over een routewijziging voor buslijn 18

Voorgesteld wordt een keerlus aan te leggen aan de Eikelenburglaan. De bus zal keren op het kruispunt Florence Nightingalestraat/Goedendorplaan en dan via de Mgr. Bekkerslaan rijden. De route door de A. Schweitzerlaan komt dus te vervallen.

Ritten met historisch materieel

Dit jaar rijden de historische trams op de zondagen 5,12,19,26 juli en 2 + 9 augustus. Vertrokken wordt vanaf Kerkplein om 10.27, 11.27, 12.27, 13.42, 14.42, 15.42, 16.42; vanaf Scheveningen Zwarte Pad om 11.00, 12.00, 13.15, 14.15, 15.15, 16.15 en 17.09 u. Vanaf het centrum wordt via lijn 8 gereden, terug via lijn 9. Prijs: f2,50 enkele reis, kind 4-11 jaar f1,-; er zijn ook dagkaarten voor f15,- (kinderen f6,-).

Op 28 juni is er open dag in remise Frans Halsstraat, waarbij alle historische trams bekeken kunnen worden (11.00-17.00 u). Ook wordt dan met historische trams gereden. Dit + andere zaken staan in HTM Nieuws nr.10 van mei 1987 (o.a. busroutewijzigingen).

Materieel tram

Op 12 juni bevonden zich in de C.V.: 3006(aanrijdingsschade), 3024(bij schilder), H23 (gereed na revisie + schilderen), 1180 (aanrijding voordeuren), 1305,1325,1339(nieuwe vloeren) en 1112. De reclames op 3011-3015 (Elsevier) verdwenen; eind mei kregen 3011 en 3013 Nadorp Makelaars; 3025,3026 Pasar Malem en 3048,3053,3054,3081 Interim.

Diverse berichten Verlenging lijn 3 Binnenkort wordt overeenstemming hierover verwacht.

Keerlus lijn 11 Tegen de plannen voor een vergrote keerlus voor lijn 11 bij het Scheveningse eindpunt bestaat veel verzet. Bewoners vrezen voor geluidshinder.

Wijkbussen De tot nog toe ongesubsidiëerde wijkbussen in Schilderswijk, Regentesse/Valkenboskwartier en Leyenburg e.o. hebben van de wethouder van wijkwelzijn een voorschot gekregen om alvast een bus te huren (2x vervanging, 1x nieuw). Andere wijkbussen volgen.

Hydraulische verkeersdrempel Op 10 juni is in de Hasebroekstraat een tweetal hydraulische verkeersdrempels in gebruik genomen, welke bij nadering van een bus zachtjes in het wegdek zakken; dit geschiedt uiteraard door middel van Vetag.

De laatste bus op lijn 27 op 30 mei was de 331, die om 0.03 uur van Vrederust vertrok.

Weer filmavond van het Haags Bus Museum (29/6 in zaal Drapeniersgaarde 135, Den Haag)

Ditmaal worden tramfilms vertoond uit de jaren 50 van de HTM. Na de pauze is er een film over het ophalen van de Chaussonbus uit 1948 vanuit Frankrijk, die thans gerestaureerd wordt. Ook is er een foto-verkoopstand en een koffie- en drankencorner.

Zaal open 19.30 u, aanvang 20.00 u. Toegang f 3,-. Bereikbaar met lijnen 8,9,13,25.

Spoorvernieuwing (berichten van mei) Met het voorjaar is ook het gebreek aan rail en straat weer losgebarsten. Genoemd kunnen worden: Parkstraat: bussen en auto's rijden om via Noordeinde (verkeersdrempels); vanaf het centrum ook door Amaliastr.(4,5,22).

Rijswijkseplein is af en toe 's-nachts gedeeltelijk afgesloten; Hofweg bij Buitenhof kwam gereed.

Iaan van NOI: bij station correcties? aan nieuwe sporen. Nw.Parklaan vrije baan.

De Luchtvaartshow op 16 mei "op" Scheveningen kende veel belangstelling door o.a. de afsluiting met de Red Arrows. De HTM zette extra GTL's in op (vooral na afloop) lijn 7 en op 1/9 en 11 en voorts enkele extra bussen, o.a. voor een groep. Waarschijnlijk door uitlenen van wagens door Lijsterbesstraat (o.a.3077 op 11) reed een koppelstel op 3.

Bijzonderheden per datum

24/2 in o.s. reed tweedeurs tourwg 447 2 ratten op 29 (ook in 1986 reed 447 hier 1x).

4/4 Wegens aanrijding LVM/W.Pyrmontk. lijn 3 van 19.30-20.20u via 10-2-12. VERVOLG:BLZ.95

Overzicht zomerdienst buslijnen (lijnen 4,18,23,30 gar.Radarstr, overige Telexstraat)
 15/4(5)= 15'/4 wagens, 1 ertussen voor koffie. 12-15/7-6= 12' naar 15', van 7 naar 6
 wagens. K= koopavond. x)=traject NS-CS 15/5(lijn 22). ")28,29: van 6/7 t/m 14/8.

Lijn	dag	vroeg	o.s.	ochtend	middag	m.s.	avond	koopavond	laat
4	m/v	15/8	4/17	10/13	10-8/13	8/15	10-15/8-7	10/10	15/6
	zat	15/6		12/10	12/11		15/8		15/7
	zon	15/5		10/11	10/12		15/8		15/7
18	m/v	15/9	5/19	10/11	10/12	6/18	15/7	12/8	15/6
	zat	20-15/6		12/9-10	8/13		10-15/7		15/6
	zon	15/5		15-12/7	12/7		12-15/7		15/6
23	m/v	10/22	7/25	10/24-22	8/25	8-7/26	12/18	10/21	15/11
	zat	15/11		10/21	10/22		12-15/17		15/11
	zon	15/13		10/20	8/25		12-15/16		15/11
30	m/v		10/6	30/3	30/3	30-20/6			
	zat			30/2(3)	30/2				
5	m/v	20-10/5	6/11	10/5(6)	10/8	8/9	15/5		15/4
	zat	15/4		15/5	12/5		15/5		15/4
	zon	20-15/4		15/4	15/4		15/5		15/4
13	m/v	15-10/8	5/14	12/8	12/10	6/16	15/7		15/5
	zat	15/5		15/7	12/8		15/6		15/5
	zon	15/5		15/6	15/6		15/6		15/5
14	m/v	15/6	10/8	12/7	10/8	10/9	15/6		15/5
	zat	15/5		12/6	10/7		15/6		15/5
	zon	15/5		15/6	8/9		15/6		15/5
20	m/v	15-10/3	8/4	20-30/1	30/1-2	10/5	30/2-1		30/1
	zat	35/1		30/1	30/1		30/1		30/1
	zon	35/1		30/1	30/1		30/1		30/1
22	m/v	15/5	12/8	15/8(9)	15/8	10/9	15/5(6)		30/3x)
	zat	15/6		15/7(8)	15/8		15/6		30/3x)
	zon	15/6		15/7	15/7		15/6		30/3x)
25	m/v	20-10/8	5/14	8/11	7/11	6/13	12-15/6	10/8	15/5
	zat	15-12/7		8/9-10	6/13		12/7		15/5
	zon	20-15/4		15-12/6	10/7		12/7		15/5
26	m/v	22/3	15/4	15/4(5)	15/4	15/4			
	zat	21-15/4		15/4(5)	15/4				
21	m/v		1 bus 1 r.			1 bus 1 richt.			)speciale
28	m/v		10/3- 15/2")			10/3- 15/2")			)lijnen
29	m/v		8/4- 8/3")			5/4- 5/3")			)

Bijzonderheden per datum (vervolg van vorige bladzijde)

7/4 Ca 7.25u kwam in de Hobbemastr. een bouwkraan tegen de bovenleiding; het onderstation sloeg uit (tot ±8.00u). ±7.45u botste 1331/11 achterop 1182/12 bij Wouwermanstr. Om 8.35u kwam een voetganger onder 3060/6 in H. Costerstr.; tot 9.35u lijn 6 via 11-2.
11/4 In gar. botsten 377 en 421 tegen elkaar: 377 achter flink beschadigd, 421 voorzijde.
19/4 Om 19.50u op Om en Bij aanrijding. Lijn 6 reed tot 20.15u via lijn 2-11-12.
20/4 I.v.m. marktdrukto enkele PCC's op 12 omgewisseld voor GTL. Veel extra's op 4,23. Wegens aanrijding Mauritskade 7/8 via 1/9; van 20.20-20.50 reden bussen 360,455,466.
21/4 Wegens aanrijding Gr.Marktstr. van 11.00-11.45u 2,6,10 via J.Hendrikstr. Wegens aanr. Conradkade van 12.45-13.20u 3 via 10-2-12 n.Loosd., via 11, later 12-2-10 n.C.S.
25/4 Om 12.00u kreeg een mr. van 7 bij het Kurhaus een jongetje onder de tram, die aan de buitenkant klandestien wilde meerijden. Gebruikelijke inkortingen; bussen 332,336.
26/4 ±18.50u aanr. LvM/W.Pyrm.kade: 3 tot 19.30u via 11-driehoek Loosd.w.-2-J.Hendrik.
28/4 ±20.30u ontspoorde de asbreukwg waarop 1197 bij overbrengen van Zichtenburg naar CW reed, bij het Zuidwoldepad; tot 21.30u 6 naar Castricumpl., bussen 353,398,422. Wegens aanr. Sportln/Goudenregenstr. reed 12 van 18.15-18.45u via Vogelkers; bus 442.
30/4 I.v.m. Voorjaarsstoombdagen in Zuiderpark reden museumtrams van H.S. naar Zuiderpark en was de Frans Halsstr. te bezichtigen. Ook het Haags Bus Museum werkte mee. Auto om 10.30u in opgebroken sporen bij Vredespaleis: tot 11.00u 7/8 via 1/9, bus 459,466.
6/5 om 15.00u had 1105 aanr. in Goudenregenstr.: 12 naar Sav.Lohmanpl., tot 15.55u bussen 391,495. Om 16.00u had 3041 een aanr. met bus 321/4. Het omrijden van lijnen 4,5 en 22 via Noordeinde bleek om ±17.00u nuttig: de dader van een gewapende overval wilde ontkomen via Noordeinde, doch omdat de bus alles vastzette, kon de dader worden gevat.
7/5 Jongetje gooide voorruit 1182/11 in aan W.de Zwijgerln en werd gegrepen. Vader betaalde hiervoor later f844,18 incl.BTW; wat er toen met de jongen gebeurde weten wij niet.

r e t

r o t t e r d a m

Trammaterieel

Mr. 839 werd afgeleverd op 21-5-1987 (afl revisie 5-87).
Mr. 381 is op 21/5 naar de C.W gebracht ter onttakeling t.b.v. renovatie. Op 5 juni werden de A+C-bak afgevoerd, op 9 juni volgde de B-bak. Een groot aantal 700-en bevindt zich momenteel in de Centrale Werkplaats. De slechtste exemplaren zet men zo weinig mogelijk in. Mr. 806 is nu als proef zo uitgerust als men in de toekomst alle 800-en denkt te wijzigen: verbeterde wiegvering, iets gewijzigde verticale schokdempers, tevens zijn horizontale schokdempers aangebracht. De eerste metingen gaven al een gunstig resultaat voor wat betreft het rijcomfort. Bij de mr. 806-810 is tevens de federspeicherrem in het looppdraaistel gewijzigd, ook als proef. Bij mr. 830, waar bij wijze van experiment het looppdraaistel in het midden werd geplaatst, zal dit weer ongedaan worden gemaakt omdat de rij-eigenschappen toch niet merkbaar beter waren dan bij de overige 800-en. In augustus of september wil men ook een mr uit de serie 700 wijzigen, zoals aanbevolen door prof. Frederichs uit Aken, die met behulp van een computer berekend heeft hoe de loopeigenschappen van de 700- en 800-serie kan worden verbeterd. Dit houdt o.m. in, dat de stuurbare assen zullen worden vastgezet, de motoren in rubber zullen worden opgehangen, zoals bij de 750 en de wiegvering verbeterd zal worden; tevens zullen horizontale schokdempers worden aangebracht.

Materieel autobus

Mr. 1609 (8e regel blz. 79 moet zijn: 1629.)

Autobus 841 "vernielen is geen kunst" is weer in de normale kleur overgeschilderd. Autobus 647 ging ook nog naar Schiphol, terwijl de 573 vandaar terugkeerde en door de werkgroep van de S.V.A. als "plukbus" zal worden gebruikt. Autobus 309 uit 1967 krijgt voor een groot deel nieuw plaatwerk.

R.E.T.-jubileum

Het ligt in de bedoeling een aantal RET-trams uit het Spoorwegmuseum terug te halen en deze dan aan de Kleiweg op te stellen, samen met andere RET-museumwagens. Voorts zal er, net als 10 jaar geleden, een aparte tramdienst tussen C.S. en Kleiweg worden gereden op 19 september, waarvoor dan (onder voorbehoud) zullen worden ingezet de motorrijtuigen 515, 535, 537, 556 en 565.

Materieelverdeling

De materieelverdeling is nog ongeveer hetzelfde gebleven als tijdens de winterdienst, d.w.z. dat de 600-en, in tegenstelling tot wat verwacht werd, nog volop in dienst zijn, op lijn 9. Ook de 300-en rijden nog vaak, op lijn 6. De 1300-en zijn nog niet gesignaleerd in de zomer-passagiersdienst. 1/6 3:732,735; 4/6 3:734; 11/6 ww o.s. Kp:608.
Enige bijzonderheden: 19/5 1:1612 in middagspits; 20/5 1315 opstelwagens; 22/5 6: 829, 830, 836; 16/5 4: 378; 25/5 ww o.s. CS 1624, Kp 749; 4/6 ww o.s. CS 1315 Instructie: 10/6: 1315.
Exploitatie: Lijn 3 werd tijdens de Pinksterdagen tussen Blijdorp en C.S. versterkt met 3 mr; de freq. was 7 $\frac{1}{2}$. Het ligt in de bedoeling dat de extra wagen van lijn 3 (zie blz. 80) de gehele zomerdienst wordt ingezet. Dit in tegenstelling tot die van lijn 9, welke vanaf begin juni al niet meer wordt ingezet.

I.v.m. de werkzaamheden bij het viaduct van station Noord werd dit in de nacht van 20 op 21 juni van 0.45 tot 7.15 uur stroomloos gezet. De laatste wagens van de lijnen 4, 5 en 6 rukten daarom in naar remise Kralingen.

Indeling Stationsplein m.i.v. 25-5-1987 De spoorindeling van de trams is als volgt:

A lijnen 3,5; B 1,4,7; C 1,4,7; D 3,5 (A ligt het dichtste bij het stationsgebouw).
Busperrons: AA en BB opstelvak; CC 49; DD 45; EE 33; FF 38; GG N-1; HH N-2; KK N-3; NN N-4; CC N-5; DD N-6; EE N-7; FF N-14. De WN-lijnen halteren aan de oostzijde: GG 124,129; HH 170,172,184; KK 171,173,190,196; NN 194,195; OO 98; PP 92,93.

Bijzonderheden per datum

19/5 I.v.m. een aanrijding op de Bergweg reed lijn 4 tijdelijk Zaagmolenstr.-Jonker Fransstr.; iets later raakte Lage Erfbrug defect (bleef open); 4 toen via Mathenesserbrug.

25/5 Op het Pompenburg botste mr. 701/1 achter op mr. 822/7; hierbij vielen enkele licht gewonden. De schade aan de trams viel nogal mee. Van 22/6 t/m 24/7 en van 17/8 tot $\pm$ nov. rijden lijnen 76/71 Utenhagestr./Ebenhaezerstr. via afwijkende routes.

± 29/5 Mr. 366/6 kreeg op het Marconiplein een zware aanrijding met een personenauto, die vrijwel geheel vernield werd. Ook de tram liep flinke schade op, zodat het er naar uitziet, dat deze wel terzijde gesteld zal worden ten behoeve van renovatie.

1/6 van 13.00 tot 16.00u was het "muizengaatje" gestremd doordat er bij het werk een balk op de bovenleiding viel; enkele spitswgs werden vanuit Kralingen ingezet: 5:627.

15/6 t/m 24/7 is Breeweg(secundair) wegens werkzaamheden afgesloten in één richting. Lijnen 75/72 richting Groenenhagen rijden via Groene Hilledijk-Randweg-Breeplein, lijn 77 richting Katendrecht via Groenezoom-Beukendaal-Randweg.

Zomerdienst 1987 autobuslijnen - geldig van 18/5 t/m 6/9-1987

Lijn	m/v os	m/v 9-12	m/v 12-16	m/v ms	za a.d.-12	za 12-17	zo a.d.-12	zo 12-17	alle av.
32	6/12	5/15	5/15	7/12	5/15	6/12	3/30-20	3/20	4/20 x
33	8/8	6/10	6/10	8/8	4/20-15	5/12	3/20	3/20	3/20
34	7/15	6/20	6/20	7/15	6/30-20	6/20	5/30-20	5/20	4/30 x
35	8/15	7/15	7/15	7/15	7+1E/20-15	7/15	5/20	5/20	4/20
38	9/7½	7/10	7/10	9/7½	7/20-10	7/10	3/20	4/15	3/20 x
39	6/15	5/20	5/20	6/15	5+1E/30-20	5/20	4/30-20	4/20	4/20
40	2/60	2/60	2/60	2/60	2/60	2/60	2/60	2/60	1/90
45	8/12	5/20	5/20	8/12	4+1E/20A	3/20	2/20	2/20	2/20
48	8/15	8/15	8/15	8/15	8+2E/30-15	8/15	7/25-15	7/15	7/15
49	6/15	5/15	6/15	6/15	5/30-15	5/15	4/30-15	/15	3/20 x
52	12/10	10/12	10/12	12/10	8/30-15	8/15	4/30	5/20	4/30 x
53	2/30	2/30	2/30	2/30	1+1E/60	1/60	1/60	1/60	1/60
54	4/15	4/20	4/20	4/20	3/30-20	3/20	2/30	2/30	2/30
56	8/10	7/12	7/12	8/10	7/30-12	7/12	4/20	4/20	4/20 x
65	1/30	1+1E/30	1/30	2/30	1+1E/30	1/30	1+1E/30	1/30	1/30
66	7/9	7/12	7/12	7/10	5/30-15	7/12	4/20	5/15	4/20 x
68	5/12	3/20	3/20	5/12	3+1E/20	3/20	2/30	2/30	2/30
69	9/10	4/20	5/20	7/12	4+1E/20	4/20	3/30	3/30	3/30
70	7/8	6/10	8/8	8/8	5/12	6/10	4/30-20	4/15	3/20 x
74B	/60	/60	/60	/60	/60	/60	/60	/60	/60
75/72	8/16(8)	6/20(10)	6/20(10)	6/20(10)	6+1E/20(10)	6/20(10)	4/30(15)	4/30(15)	4/30(15)
76	13/8	11/10	11/10	13/8	8/30-20-12	8/12	5/20	6/15	5/20 x
77	7/12	6/15	8/12	8/12	7+1E/30-15	8/12	4/20	5/15	4/20
78	11/10	10/10	10/10	11/10	9+1E/10	9/10	6/15	6/15	6/15
99/34C	1/30	1/30	1/30	1/30	1/30	1/30	1/30	1/30	1/30

x in de avond zijn de volgende afwijkingen: lijn 32 op zondagavond: 3/20; lijn 34 op za+zo av.: 3/30; voorts op koopavonden 38 4/15; 49 4/16; 52 6/20; 56 5/17; 66 5/15; 70 4/15; 76 6/15.

A = tot ca. 12.00 uur 1 x per uur naar Overschie; B = wordt gereden door materieel van lijn 69; C = rijdt 's-avonds en za+zo morgen ook als lijn 34 Kral.zoom-Nesserdijk (60').

In de periode 18 t/m 29 mei en 24 aug. t/m 4 sept. 1987 wordt op de lijnen 33,35,45, 48,56,69 en 76 op ma/vr in de spitsen een versterkte dienst gereden.

Zomerdienst tramlijnen

In het overzicht op blz. 80 van het vorige nummer dient de volgende correctie te worden aangebracht: lijn 3 za a.d.-12.00 + 12.00-17.00 staat 6 mr, moet zijn 7 mr.
zo a.d.-12.00 staat 4 mr, moet zijn 5 mr.

Activiteiten van ROVER-Rijnmond in Rotterdam

De ROVER is de laatste tijd zeer actief in Rotterdam. Op hun aandringen is kort geleden een dienstregelingboekje van de RET verschenen (jammer dat niet steeds op tijd gereden wordt!); ook een gevolg van goede contacten met de huidige directie van de RET. Gesprekken vinden plaats over de toekomstige verbindingen met Prinseland (lijn 7!). Ideeën over lijn 49 worden vanaf de winterdienst uitgevoerd: 2 overlappende versterkingsdiensten: elke 15' naar Groene Hagen in de spits en elke 15' tussendienst tot Station Zuid (gemeenschappelijk traject 7½'dienst; regelmaatbeheersing toegezegd). Het ROVER-voorstel over lijn 48 wordt ingewilligd: i.v.m. files Brienoordbrug splitting in spits bij station Kralingse Zoom m.i.v. winterdienst voor regelmaatbeheersing. Op lijn 1 zullen spitsritten tot Schiedam Stadserf vervallen; wordt 10' d.tot Woudhoek. Na opening van de metro naar Marconiplein is het vervoer op lijn 6 fors gedaald. Drie wagens van lijn 6 zullen naar lijn 4 gaan; er komt dan een 10' dienst zonder spitswagens en de middagdienst op 4 wordt verbeterd. Ook zal de dienst dan regelmatiger worden. Voorts wil de ROVER graag frequentieverhoging op lijnen 3 en 9 + verlenging van lijn 9 naar De Esch. Voor de verlenging van lijn 9 in Delfshaven komt geen bijdrage van het ministerie; de gemeente zoekt nu zelf budgetten; opening in 1988 is dus dubieus. Door RET en de gemeente wordt gewerkt aan een Renovatieplan voor de Noord/Zuid Metrolijn; hierbij werd door ROVER en de Verkeersdienst erop aangedrongen lijn 2/12 erbij te betrekken. Dit zal gebeuren. Er schijnt een ambtelijk advies te zijn tot sluiting van de tramtunnel Beijerlandse laan (!).

Zoals de WOVAA in Amsterdam goede contacten onderhoudt met GVB en Afd.Verkeer en Vervoer, zijn deze er nu dus ook in Rotterdam tussen ROVER en RET/Gemeentewerken.

Adres ROVER-Rijnmond: postbus 1874, 3000 BW Rotterdam.

w n

w a d d i n x v e e n

Sneltram Utrecht-Nieuwegein/IJsselstein

Dienstregeling De volledige dienst werd uitgevoerd t/m 27/5, waarna op 29/5 alles los reed. De nieuwe dienstregeling per 31/5 bracht geen wijzigingen in de basisdienst, ook niet op zaterdag en zondag.

Op 2/6 begon een rooster met minder gekoppelde trams tijdens de beide spitsen.

Materieel Emr.5001 reed eind mei enkele dagen omgekeerd, dus met de A-bak (met panto-graaf) richting Nieuwegein. Op 4/6 reed de tram weer "normaal". Reden: onbekend.

Reclames Voorzien van een reclame van RAET werden 5003/08/11/13/19/24/26/27.

Correspondenten Wie van onze vele abonnees in en rond Utrecht en Nieuwegein wil ons in de toekomst berichten (zoals bovenstaande en krantenknipsels) zenden over de Nieuwegeinlijn? Onze huidige nieuwsgaarder gaat namelijk binnenkort verhuizen.

Autobussen

De dit jaar geleverde lijnwagens zijn volledig geel geschilderd met zwarte bumpers. Inmiddels is begonnen het bestaande materieel bij revisie ook zo te beschilderen, waarbij het dak echter wit blijft. De eerste wagens in deze uitmonstering zijn 1700 en 8356. De stadswagens worden van een oranje onderzijde voorzien, tot nog toe alleen op de nieuwste wagens aan te treffen (series 0200 en 6700).

Begin mei gingen de afwijkende ex-VAGU Leylands 66,68-70,72 en 73 reeds buiten dienst en werden in de stille reservevloot geplaatst (mogelijk door komst nieuwe 3700-en).

De komst van de nieuwe 10-meter stadsbussen had verstrekkende gevolgen voor de exploitatie van de Delftse diensten. De pas onlangs omgebouwde grote Mercedessen 3175-3184 verdwenen weer alle en keerden met stadsinterieur terug naar de streekdiensten. Hiermee kan de ombouw van deze wagens als een mislukking beschouwd worden.

De gelede bussen 7809-7812 zijn sinds begin juni aan de GADO verhuurd.

In Zoetermeer rijdt al een aantal jaren een bejaarden-buslijnennet. Begonnen is met Mercedessen 7748 en 7749. Tegenwoordig rijden hier Mercedes 7306 en Peugeot kleinbus 100. Plaatselijke taxibedrijven hebben nu protest aangetekend bij de provinciale beroepscommissie wegens "oneerlijke concurrentie" van WN met lijnen 65 en 70. Op 10/4 werd hierover een zitting gehouden in het Provinciehuis. De bejaardenbus reed toen al om 8.00u om van een verzamelpunt met 3 touringcars naar Den Haag te vertrekken. De Commissaris van de Koningin, dr.Patijn wees op de nieuwe wet, volgens welke een uitzondering kan worden gemaakt voor een kostendekkende vervoerwijze zonder winst. Uitspraak volgt.

VERVOERMAATSCHAPPIJ CENTRAAL NEDERLAND

CN

De technische problemen met de lijnwagens 3758-3769 zijn nu opgelost. In mei kwam één nieuwe Volkswagen in dienst: de 7085 rijdt op lijnen 31 en 58. De afvoer naar het CAB van niet meer benodigde Leylands gaat onverminderd voort met 2023,2267,2268,2396,2397,2409,2410,2419 en de laatste nog tour-oranje wagen 2787. Op korte termijn is nog de afvoer te verwachten van 2021,2056,2241,2269,2270,2274,2400,2405,2411,2412,2417,2418 en 2788. Hierna zijn dan alleen nog in actieve dienst de grote Leylands 2430-2434 en 2502-2532 en de kleine 5503,5505 en 5509. Als eerste DAF's werden de 6952 en 6954 buiten dienst gesteld en opgeslagen in Wijk bij Duurstede. Onder nr.4001 wordt dit jaar nog een nieuwe DAF MB/Den Oudsten geleverd van het nieuwe vierkante model.

NOORD-ZUID-HOLLANDSE VERVOER MAATSCHAPPIJ

NZH

AOT

In mei kwamen de gelede semitourwagens 7998 en 7999 DAF MBG-Schenk met Den Oudsten carrosserie voor 67+1 zit- en 51 staanplaatsen in dienst. De wagens bezitten slechts twee dubbele deuren en een chemisch toilet en zijn wit/geel geschilderd; het uiterlijk komt overeen met de 6600. Stadswagen 6714 is nog steeds niet afgeleverd. Wel verscheen deze serie wagens eind april op de Hoornse stadsdienst. In Alkmaar rijden sinds de nieuwe dienstregeling -waarbij de dienst aanzienlijk uitgebreid werd en alle lijnen exploitatief gekoppeld werden- alle voorhanden materieelsoorten door elkaar.

De nieuwe bus van de Autobus Onderneming Texel draagt het nummer 3738 (zie blz.63).

VERENIGDE AUTOBUS DIENSTEN

VAD

Vanaf half mei kwamen de omgebouwde streekbussen 9561 en 9756-9760 in dienst met 35 (streek) zit- en 53 staanplaatsen. De 9756 en 9760 kwamen in Zwolle in dienst, de overige in Almere. Hier kwamen ook de 4 nieuwe Volvo BLOR/Hainje's 1869-1872 met een smalle voordeur en 32 zit- en 58 staanplaatsen. Tevens verhuisde de Zwolse 3396 naar Almere. Aan nieuw materieel komen dit jaar nog: de reeds gebouwde maar niet afgeleverde Volkswagens 7087-7089, de Zwolse stadswagens 1873 en 1874, de streekwagens 3736, 3737,3924-3929, 8 stadswagens van 10 meter van het nieuwe Den Oudsten model (voor chassis en motortype is nog geen keuze gedaan) en de eerste wagen van de nieuwe generatie DAF MB/Den Oudsten-lijnwagens met wagennummer 4000. De Volvo tourwagen 3318 werd ook in de nieuwe grijze kleurencombinatie gespoten.

VERVOLG OP BLZ.108

=====

n e d e r l a n d s e
s p o o r w e g e n

=====

Indienststelling en afvoer materieel

In maart en april werden in het materieelpark opgenomen: ELD3 4045(6/3), 4046(26/3), 4047(10/4), 4048(23/4) en ICR-B 50 84 20 -70 422(9/4). Afgevoerd per 1/3 werden de DElocs 2281 en 2345, plan E 50 84 29-37 292 en ELD2 1201, 1202, 1205. Op 4/4 werd de 1202 weer in het bestand opgenomen en de 220901 eruit verwijderd. Op 5/4 werden afgevoerd de 6 WRDs 60 84 87-38 101-104, 107, 108.

ICM-1

Het laatste treinstel van de bestelling ICM-1, de 4050, kwam op 26/5 aan in de werkplaats Leidschendam en maakte op 11/6 zijn afleveringsproefrit.

Beneluxtreinstellen

Op 30/5 reden voor het laatst Beneluxen volgens omloop in de serie 100. De 1208 + 220902 kwamen als 190 in Amsterdam aan. Voor de 220902 was het de laatste rit in de dienst; het stel werd begin juni bij de 220901 bij de wplh Roosendaal gestald. Beide stellen wachten op afroep door de NMBS. Na 1/6 werden de 7 overgebleven stellen, behalve voor hun dienstje Vlissingen, ook nog wel eens gebruikt ter vervanging van hun nieuwe TD-opvolgers. Komt dit de exploitatie wel goed uit, de techniek wenst op korte termijn de omschakelmogelijkheid naar 3000 Volt te verwijderen.

Beneluxdienst

Ter promotie van het nieuwe materieel reden in de weekeinden van 24/4 tot 24/5 extra treinen vanuit diverse plaatsen aan de Oude Lijn naar Brussel, terwijl ook de slag 164/190 door TD i.p.v. stellen gereden werd. De Beneluxdienst heeft een veel betrouwbaarder en comfortabeler aanzien verworven. Niettemin moet, vooral als gevolg van moeilijkheden met de locomotieven reeks 11, vaker dan gewenst teruggevallen worden op ander materieel (zoals Beneluxen), al is dit maar een fractie van vroeger. In dit licht is echter het gebruik van 1180-ers voor de vacantietreinen D 1181 en 1286 weer wat merkwaardig.

Ex-Beneluxmaterieel NMBS

In april en mei werd incidenteel een NMBS-ex-Benelux-rijtuig gebruikt als versterking van D 285 en 282. Ook kwamen nogal eens locomotieven 25-5 de grens over in de dienst van meerspanningsloc's 15. Sinds het begin van de nieuwe dienst is dit, zover ons bekend, niet meer voorgekomen. De ATB van de 25-5 zal derhalve onbetrouwbaar worden. Mogelijk wordt deze overgezet in de reeks 15. Zoniet, dan zullen 25-5-ers in 1988 de dienst van de reeks 15 overnemen, omdat dan naar alle waarschijnlijkheid geen ATB-loze locomotieven in deze dienst meer zullen worden toegelaten.

Flevolijn geopend

De officiële openingsrit van de Flevolijn geschiedde met een dubbeldekker getrokken door de bekranste 1641, die op het station Almere Buiten het stadswapen en de naam Almere kreeg. Tijdens de toespraken bleek dat de minister en de burgemeester van Almere voorstanders van de aanleg van de zgn. Oostboog zijn (Flevolijn richting Bussum), de burgemeester van Weesp een groot tegenstander. De feestelijke 1641 en een DD met de 1630 reden vervolgens zo'n 7000 NS-ers en VAD-ers in een halfuurdienst van Amsterdam naar Almere en terug. Op 30/5 vervoerden 5 dubbeldekkers en ijlings ingezette IC3-en rond 45.000 mensen op de lijn, hetgeen op de stations, vooral Almere CS, tot complete stagnatie van in- en uitstappend publiek leidde. De evenementen in Almere en Weesp werden druk bezocht. Op 1/6 stortten plan T/V, SGM en DDM zich op de nieuwe lijn. Het reizigersvervoer in de spitsen leek minder dan verwacht, erbuiten zijn de treinen be- ter gevuld.

Zwolle-Emmen elektrisch

Op 26/5 verscheen de 1764 op een rit t.b.v. de pers op de gemoderniseerde en onder de draad gebrachte Emmense lijn. Op 27/5 was mDw Jules actief bij het indienststellen van de ATB. Op 28 en 29/5 maakte de 517(!) proefritten, volgens sommige bronnen ook als extra reizigerstrein. Op Hemelvaartsdag 28/5 was het namelijk zeer druk met reizigers naar Hardenberg en Emmen voor Slagharen resp. het Noorderdierenpark. De dieseldienst werd dan ook dubbel uitgevoerd, door de 121+130, 136+124 en 152+151. Op 30/5 reden de 118, 127 en 152 de basisdienst, wegens drukte later versterkt met 111 en 131. De 118 stopte als 8023 als eerste in Dalen, dat daarmee zonder enig officieel vertoon in gebruik werd genomen. De 118 liep als 8086 ook als laatste DB3 uit Emmen in Zwolle binnen. Al op 30/5 's avonds kwamen elektrische stellen in de reizigersdienst: 1733 als 8075, 356+364 als 8079. Op 31/5 startten de 364 en 356 uit Emmen (8026 en 8030) en de 361 uit Zwolle (8019). Op 4/6 vond de officiële ingebruikneming plaats door staatssecretaris Evenhuis van Economische Zaken. Hierbij werd een gezelschap, waaronder vele gemeentebesturen, feestelijk vervoerd van Zwolle (trst. 756) en Emmen (772) naar een feesthal in Hardenberg, waar een toelichting op de in ontwikkeling zijnde Kunstlijn Zwolle-Emmen werd gegeven. Vervolgens reden beide treinen gezamenlijk naar Emmen voor

een ontvangst in de N.H.Kerk (waarvoor de DVM vele extra bussen inzette) en het Biochron in het Noorder Dierenpark, waar tropische vlinders tussen de hapjes en drankjes en rond de hoofden van de "feestvierders" vlogen.

Dieseltrekduwdienst beëindigd

Op 29/5 reden de laatste dieseltrekduweenheden. De Zwolse eenheden reden die dag al zonder energiewagens: de 2338+39 363+29 358+29 363+2238 als 7009/7926/39/58/55/74, de 2212+29 361+29 353+39 354+39 362+2236 als 8011/26/7927/46/43/62. Over de Arnhemse stam ontbreken ons inlichtingen. De AB's 39 353, 355 en 356 gingen op 29/5 al met goedertreinen van Zwolle naar Maastricht. Zoals bekend zijn sinds 1/6 alle rijtuigen plan E die nog over zijn, in onderhoud in Maastricht. De EW's zijn verzameld in Zwolle. Zij zullen naar de wph Tb komen voor onttakeling en sloop.

Rijtuigen plan E

De vervroegde vervanging van plan E door plan W tijdens de winterdienst heeft maar op beperkte schaal plaatsgevonden, namelijk in de Noordhollandse slag 2614/2667. Op 22/5 werden 6 plan W's op de Watergraafsmeer met 2 A's gecombineerd en 6 plan E's buiten dienst gesteld. Nadat de 29 307 op 23/5 op opvallende plaatsen in de havengebieden van Amsterdam gezien was, vertrokken de 29 268+307+331 op 29/5 naar Roosendaal. Door organisatorische problemen bleef in de nieuwe dienst een complete eenheid plan E in Noord-Holland rijden, naast de eerder genoemde met plan W. Op 10/6 werden hierin de B's vervangen door plan W, nu voor het eerst ook W2. De 6 plan E's kwamen op de Wgm buiten dienst, sommige voor de tweede keer. In Zwolle en Maastricht kwamen geleidelijk de overige elektrische B's buiten dienst. Medio juni waren de rijtuigen nog niet naar Rsd overgebracht. Of daar voldoende ruimte is voor nog eens 27 rijtuigen, mag trouwens worden betwijfeld.

Sloopmaterieel

Op 29/5 werd de kop van de Bpk 959 op een platte wagen teruggestuurd van sloper Koek naar de wph Hlm. In Hlm zijn de 87 215 en 18 243 van asbest ontdaan; de 29 221+267 wachten nog op behandeling. Verder staan bij de wph Hlm de uitgebrande ABDk 349, de terzijde gestelde Bk 349 en de idem DE2 161 op een beslissing over hun lot te wachten. In en bij de wph Tb staan de casco's van de 1118 en 1126 nog steeds op sloop te wachten. De 1133, 1140 en 1121 bevinden zich in verschillende stadia van onttakeling. De 1120 zou begin juni geconserveerd en wel naar Blerick zijn gegaan en daar nu de 2227, 2232, 2240 en 2242 gezelschap houden. De 2281 en 2345 wachten bij de wpl Feijenoord op sloop, evenals de 2428 en 2505 in Tb. Ook voor de 2490 en 2514 is nu slooptoestemming gegeven. De 2436 (blz.84) staat terzijde in afwachting van een nadere beslissing.

Rangeerlocomotieven 500

Het casco van de 526 is volgens opgave van de wph eind mei gesloopt. In Tb staat nog de 530, terwijl de komst van de buitendienst te stellen 531, 533, 534, 536, 537, 538, 540, 542 en 543 in de loop van juni verwacht werd. De 524 zal nog in dienst blijven tot diens mobilfooninstallatie overgezet wordt in een 600. Van de nu buiten dienst gestelde 500-en dienen er 5 als onderdelenleveranciers, de overige worden gesloopt of Treinstel 1970 eventueel verkocht.

Als laatste werk aan de 1970 voordat het stel naar Onnen verhuisde, voerde de wpl Ldd het declasseren van de Ak uit. Net als bij de Ar in 1980 werden de eersteklasstreden weggeschilderd en de aanduidingen in het interieur gewijzigd. Ak en Ar zijn nu voorzien van witte 2-en, zodat de Bk de enige bak is zonder deze aanduidingen. De 1970 verliet Ldd op 22/5 en doet nu dienst als gewone hondkop. Dit leverde voor dit stel al gauw bijzondere diensten op: op 9/6 bijvoorbeeld met de Beneluxen 1202+1203 in 2163 Asd-Vs.

Materieelnieuws hoofdwerkplaats Haarlem (12/5 - 11/6)

Voor revisie of grote revisie kwamen naar Hlm: 352(12/5), 880(14/5), 321(20/5), 883(25/5), 401(3/6), 357(9/6). Na revisie afgeleverd werden: 876(12/5), 877(13/5), 347(25/5), 875(27/5), 406(4/6) en 38 082(14/5). Met botsschade kwam de 371(13/5) naar de wph, met brandschade de 329(11/6). Na herstel afgeleverd werden: 3030(18/5), 511(22/5), 20 858(4/6), 1737(5/6). Op 14/5 kwam DE3 113 naar Hlm voor werkzaamheden aan de drie bakken in de asbestafdeling; op 5/6 vertrok het stel naar Tb voor revisie.

Op 9/6 liep plan E 18 212 binnen voor een technische veiligheidsbeurt.

Slechts enkele schadegevallen : laagterecord

De 2320 kwam op 29/4 in zijdelingse aanraking met een ketelwagen te Venlo. De 1654 botste op 20/5 in Eindhoven met plan E 18 201. De 371 raakte op 10/5 aan de onderzijde beschadigd doordat het als tr. 3160 tussen Meppel en Zwolle over een zwaar voorwerp reed. In de wph Hlm is een laagterecord bereikt in de hoeveelheid aanwezig materieel met schade. Medio juni stonden de 2887 en 21 453 op het punt afgeleverd te worden en waren verder alleen nog aanwezig de 893 en 4005.

Ook in Tilburg is het niet druk. De 1310, een hardnekkig onrustige loc, verliet de wph op 3/6 na een half jaar. Medio juni werd de aflevering van DH2 3205 (B 3205 + Bz 3231) verwacht, ruim twee jaar na binnenkomst. Zoals bekend is Bz ex-3231 voorzien Materieelnieuws hoofdwerkplaats Tilburg (8/5 - 8/6) 7 van een nieuwe kop. Voor revisie of grote revisie kwamen naar de wph: 291(12/5), 1212(11/5), 2346(18/5), 2317(21/5), 1222(22/5), 1144(1/6). Afgeleverd werden: 2268(8/5), 363(12/5). Met schade/defecten kwamen binnen: 1314(20/5) onrustige loop, 2284(22/5) en 613(1/6) as wisselen, 1654(22/5) botsschade, DE3 146(27/5) brandschade mBDk, 1218(1/6) defecte weerstanden. Na herstel afgeleverd werden: 1111(8/5), 523(11/5), 2251(18/5), 2429(1/6), 2309+2320(2/6), 1310(3/6). Voor motorwisselen was de 2274 in Tb (21/4-15/5).

EuroCity

Het met nogal wat verbaal geweld omgeven EuroCity-gebeuren noopt in zijn uitwerking voor Nederland tot enige kritische noten. Het valt niet mee om in de EC's iets anders te zien dan de vroegere IC's met een ander koersbord. De eerste EC op 31/5, Erasmus, met aan boord een radiostudio in een Rheingold(!)clubcar, werd getrokken door de zeldzaam smerige 1138. Ook de eerste weken schijnt men zich erop te concentreren 1100-en voor de paradepaardjes te spannen. De rijtuigen zijn dezelfde als vroeger, de dienstregeling idem. Treinen met de hoogste voorrang die met pickkruisingen met de stoptreinen uit Asd moeten vertrekken, worden kennelijk toch niet geheel serieus genomen. ICM in de boottreinen, zonder naamsaanduiding en met fietsen in het gangpad... Een tune als de aanloop voor een Mexicaanse dans die door zijn volume de reizigers de stuipen op het lijf jaagt, een soms wel eens aanwezig dagblad in de trein en aparte badges voor het treinpersoneel kunnen o.i. de ambities van het EC-project niet waarmaken.

ICM in België

In aansluiting op het bericht over de meetritten met de 4035 op 6/5 (blz.84) ontvingen wij bijzonderheden over eerdere metingen (zie ook blz.209/1986). In de nacht van 22 op 23 november 1986 pendelde de 4042 op eigen kracht op het baanvak Essen-Kapellen, dat daartoe vanuit het onderstation Ekeren met 1500 V gevoed werd. Bij Heide werden trillingsmetingen bij een passage met 140 km/h gedaan. Een week later werden ter vergelijking metingen verricht met de Am 80 Break 385 + 1 bak van de 311, samen een "driewagenstel" vormend. De metingen dienen om te bezien hoeveel beter de SIG-draaistellen zich gedragen t.o.v. Wegmann. (gegevens uit: Trans-Fer, april '87)

Sloop Haarlemmermeerlijn

In juni is de afbraak begonnen van het laatste deel van het Haarlemmermeernet. De aannemer, Van Welzenes, begon enkele honderden meters ten zuiden van Bovenkerk en was medio juni gevorderd tot Uithoorn, inclusief het zijlijntje naar De Kwakel. Zes jaar na de laatste trein is dit baanvak dus verdwenen. Naar het zich laat aanzien zal het traject Nieuwersluis-Uithoorn deze zomer opgebroken zijn.

Voorburg-Hoog in dienst

In de nacht van 13 op 14/6 kwam het spoor Den Haag-Gouda via het nieuwe hooggelegen tracé in dienst. Het andere spoor is op 24/8-1986 in dienst gekomen. De oude halte, drie overwegen en de verouderde beweegbare brug over De Vliet zijn nu buiten dienst. Op de oude grond verrijst een kantorencomplex met hotelaccomodatie.

Bouwprojecten

Grote gebeurtenissen werpen hun schaduw vooruit. Op een aantal plaatsen is te zien, dat aan verbetering van het spoorwernet gewerkt wordt. In Rotterdam is rond het spoorviaduct op talrijke plaatsen het voorbereidend graafwerk voor de Willemstunnel gestart. Aan de andere zijde geeft het grondwerk de richting van de vervanging van de DHS-bruggen aan. Grondwerk ook rond de Gooilijn tussen Weesp en Diemen voor de aansluiting van de Zuidelijke Tak en tussen Gouda en Moordrecht. Op laatstgenoemd baanvak komt het nieuwe viersporige traject grotendeels op de plaats van het in 1913 verlaten vroegere tracé te liggen. Begin juni werd begonnen met het heiwerk voor de nieuwe Gouwebrug. In de loop van het jaar zullen nieuwe overloopwissels in de Rotterdamse tak in dienst komen, evenals de tunnel ter vervanging van de overweg te Moordrecht aansluiting. Al verder gevorderd is het werk in Lage Zwaluwe, waar de vrije kruising en het nieuwe perron gereed zijn. Naar verwachting komt dit project in het najaar in dienst. Het grondwerk tussen Leiden en De Vink is gereed. Verder werk aan de viersporigheid wacht Groningen-Delfzijl aangepast 7 op toestemming van de regering.

De beveiliging op het baanvak Gn-Dz is eind mei aangepast om de krappe dienstregeling in het kader van het Integro-project te kunnen uitvoeren. In Groningen Noord en op het baanvak naar Sauwerd zijn extra seinen geplaatst. De VCVL-beveiliging van Bedum en Stevdum werd geschikt gemaakt om treinen door te kunnen laten rijden, terwijl keren in Ap-

pingedam mogelijk werd gemaakt. Eerder al werden ter plaatse voorzieningen getroffen. Sauwerd kreeg een tweede perron, Stedum een langer inhaalspoor en Loppersum een langer Goederenlijn Bergen op Zoom 7perron.

Sedert eind mei rijden de treinen naar het westelijk industriegebied van Bergen op Zoom via een nieuwe "stamlijn" om de plaats heen. Deze lijn takt ten zuiden van het station Bgn af van het hoofdspoor en loopt gedeeltelijk buitendijks, zodat aanleg pas mogelijk was na sluiting van de Oosterschelde. De lijn vervangt de zgn. Spirituslijn die dwars door de stad liep en derhalve voor overlast zorgde.

Ambulancetrein

Op 19/5 kwam in Roosendaal een trein bestaande uit 8 ICR-8 en 2 BKD aan op de laad- en losplaats. De rijtuigen waren in Amf en Zl van binnen omgebouwd voor het vervoer van gewonden en brachten 300 man in het kader van een grootscheepse oefening van Verden (Duitsland) via Bentheim naar Rsd. Inclusief terugbouw waren de rijtuigen twee weken uit de gewone dienst, hetgeen mogelijk was door het inzetten van plan W en RD's in hun Snelbusdiensten 7diensten.

Het vervoer met de sneltreinbus Oosterhout-Raamsdonkveer-Utrecht is financieel geen succes: slechts 240 reizigers per werkdag i.p.v. 600. Een reclamecampagne naar bewoners en bedrijven moet het getal drastisch opvijzelen, wil NS het samenwerkingsproject met BBA niet per 1/10 na een jaar beëindigen.

Geheel andere geluiden komen uit Eindhoven, waar de Zuid-Ooster in 1988 sneldiensten wil gaan instellen op de trajecten Eindhoven-Uden-Nijmegen en Eindhoven-Antwerpen, schakels waar de trein duidelijk langzamer en duurder is.

Treinstel 716

Een oplettende lezer wijst ons erop, dat bij het herstel van de brandschade aan de 716 gebruik is gemaakt van onderdelen van mat.'46. Behalve banken zijn herkenbaar 2 paar ramen in de BDK en alle ramen van de open afdeling van de BK. Men lette op de vorm en Korte berichten 7op de gootjes aan de buitenzijde.

- De opening van de Flevolijn heeft NS in sommige opzichten verrast: op geen koersrol is Almere of Lelystad te vinden, net zomin als Emmen op elektrische stellen.
- De ex-acculocomotief 83, eigendom van Brabant Rail, is eind mei in Rsd gesloopt.
- De IC3-en hebben sinds dit voorjaar linksvoor op de schortplaat een houder voor de afgenomen beschermkap van de koppeling. 7draaistel).
- Op 15/4 werd de Bk 752 in Goes door de ongevallenkraan uit EHV gelicht (wisselen
- Op 25/4 bezocht een DB-stel VI 624 als Antje Express uit Osnabrück Asd en Amf.
- Op 13 en 14/5 vond nachtvervoer van voetbalsupporters naar/van Schiphol plaats m.b.v. 4 IC3-en en Dubbeldekkers. Alles bleef heel!
- IC3-en reden in mei in groten getale extra treinen en ook al een aantal malen boot-treinen Asd-Hld v.v. De 4011+4012 reden soms gekoppeld, zoals in 726/739 op 16/5.
- Op de in 1984 voor het goederenvervoer gesloten emplacement Watergraafsmeer zijn inmiddels de heuvelsporen en drie verdeelbundels opgebroken.
- Op 1/4 werd de 2868 ingezet in een rondje Zoetermeerlijn.
- De gemeente Brummen (IJssellijn) is een voorlichtingsactie begonnen ter voorkoming van overwegongevallen. Van de 17 overwegen (op slechts 9 km spoor) wil Brummen er 6
- Op 29/5 bewees een hondekopvier, dat het bovenleidingloze gedeelte van de 7sluiten. Gouwebrug inclusief aanloopstukken 100 meter lang is. Na een ATB-ingreep kon het stel niet op eigen kracht weggkomen.
- Sprinter 2014 kwam op 8/5 na een verblijf van ruim 6 maanden in de wpl terug in dienst. Na enkele korte bezoeken keerde de 2014 op 25/5 weer in Ldd terug, vanaf 28/5 in gezelschap van de 2015. De choppers van deze stellen zorgen voor hardnekkige
- In Dordrecht is op 27/5 het nieuwe derde perron in dienst gesteld. Het 7storingen. wordt aan één zijde gebruikt, door het treinverkeer richting zuid. Tevens is de tunnel gerenoveerd en doorgetrokken naar een nieuw P+R-terrein ten zuiden v.h. emplace-
- Het goederenemplacement in Amf kreeg op 12/4 nieuwe beveiliging met licht- 7ment. seinen. De gerenoveerde heuvelpost VI werd op 26/5 officieel in gebruik gesteld.
- VARA's Spoorspelshow, overigens het aanzien niet waard, begint en eindigt met spectaculaire opnamen van vier tegelijk rijdende DD's en IC3-en op de Wgm en luchtopnamen van een Sprinter-twee met dakreclame op de Veluwelijn.
- Op 30/5 was het een topdag voor dubbeldekkers. Alle beschikbare eenheden waren aan het pendelen, op de Flevolijn en naar Rtd Feijenoord (David Bowie). Vele tienduizenden zijn deze zaterdag per DD vervoerd.
- Tijdens de Vierdaagse zal van 20-24/7 een nachtnet rijden in een uurdienst van Nijmegen naar Oss, Arnhem en Boxmeer, alles met DE3.

BERICHTEN UIT BELGIË

M.I.V.A. - ANTWERPEN

Uit het jaarverslag over 1986 (jaarverslag 1985: HOV juni 1986, blz. 102-103)

Algemene beschouwingen Aansluitend met 1985 werd in coördinatie met de N.M.V.B. de samenwerking voortgezet. Gemeenschappelijke abonnementen werden uitgewerkt, die ongetwijfeld mettertijd lonend zullen zijn voor het openbaar vervoer en zeker voor de reizigers. Inzake inkomsten en reizigersaantal is 1986 voor alle vervoersmaatschappijen door de omstandigheden ondanks alle inspanningen geen super jaar geworden. Blijkbaar ook niet voor de M.I.V.A.: de inkomsten zijn niet gestegen en het reizigersaantal is, na de stijging van weleer, wederom gedaald. Voor deze daling kan een aantal structurele en plaatselijke factoren in aanmerking komen. Practisch noch technisch zijn er middelen voorhanden om de vervoersstroom naar en in de agglomeratie in te dijken. Enkel drastische administratieve ingrepen kunnen het verkeer in betere banen leiden. Reëel is wel de openbare vervoersactiviteit per regio in één beleid te bundelen, zodat onderlinge parallelwerking en zgn. concurrentie wordt vermeden en met dezelfde middelen betere diensten en eenvoudiger gebruik voor de reiziger wordt bereikt. Vandaar dat de Raad van Beheer instemde met een reorganisatie per gewest van het openbaar vervoer en dit besluit ook aan de heer Minister overmaakte. Dit blijkt in 1987 des te noodzakelijker gezien de beperking der toegekende middelen. Immers, de in 1986 verwezenlijkte besparingen werden hoofdzakelijk verkregen door de daling van de energieprijzen en van de investeringslast; deze laatste zal ongetwijfeld stijgen in 1987 wegens de aankoop van 80 nieuwe bussen, terwijl de energieprijzen ook weer stijgen.

Personeel Eind 1986 waren er 1210 personeelsleden (= -51) en 13 stagiaires.

Vaste goederen In 1986 werden 14 wachthuisjes type Abribus geplaatst en werden er 7 tijdelijk afgebroken. Er zijn er nu 472, namelijk 367 MIVA en 105 Stad + Gemeenten. Groot onderhoud aan de sporen vond plaats: eerste vak premetro kokers werd 440 meter spoor vernieuwd; lijn 24 tussen Morckhovenlei en Muggenberglei: 185 m; lijn 8 Lange Leemstr. 475 m (richting Eksterlaar); Loods III - Hoboken aanleg 300 m spoor in beton; kruispunt Harmonie vernieuwing 3 kruisingen, 4 wissels, 5 puntstukken; lijn 3 Fr.de L'Arbreleaan/Min. Delbekelaan: om verhogen van de opstaphalten mogelijk te maken, werd er 250 m spoor verplaatst; lijn 10/24 Turnhoutsebaan tussen Kerkstr. en Stenenbrug: 850 m; lijn 3 Fr.de L'Arbreleaan: 500 m; werf Schijnpoort verplaatsing sporen; werf station Sport en helling Sportpaleis aanpassingswerken (inkorting lijn 3; nieuw railtype) Bovenleiding: 2508 m rijdraad werd geplaatst, 74 ijzeren paalarmen werden vervangen door het geïsoleerde type in kunststof.

Op lijn 2 werden de volgende wissels als proefinstallatie uitgerust met een elektronische sturing: Belgiëlei; Harmonie richting Hoboken; premetro oprijwissel Plantin.

Voor de verwarming van de wissels bij ijzel en sneeuwval, werd een nieuw ontwerp uitgewerkt, waarbij met een beperkt vermogen een betere warmtespreiding wordt verkregen.

Seininrichting: beïnvloeding van de verkeerslichten door de trams op 2 kruispunten, in samenwerking met Verkeerspolitie; Schijnpoort/Halenstr./Pothoekstr. en Frankrijklei/Lange Leemstraat. Radiofonie werd geïnstalleerd op 80 nieuwe bussen.

Dienstvoertuigen: voor afd. spoor en wegenis werd een kipwagen Mercedes nr.8025 gekocht, laadvermogen 16.000 kg. Voor de dienst van de wisselherstellers werd in

vervanging van Peugeot 8011, bouwjaar 1977, een bestelwagen Mercedes nr.8033 gekocht.

Voor de kasdienst werd een VW-diesel automatic gekocht in vervanging van 8007, 1978.

Voor het vervoer van spoormaterialen en -toestellen werd een nieuwe spooraanhangwagen (nr.8889) op draaistellen aangekocht, lengte 12 m, laadvermogen 20 ton, in vervanging van de zeer oude platte wagen met 2 assen, nr.8890.

Premetrowerken gingen voort; het schild werf F.van Eedenplein kwam 9 okt. in dienst.

Voor de bouw van de Scheldetunnel dient onder de bestaande kaaimuur geboord. Gezien de geringe stabiliteit van de kademuur werd voorzien het evenwicht te herstellen door middel van schuine actieve trekankers. Voor deze grondankers werden innoverende technieken toegepast met de inzet van een batyscaaf (onderwaterkamer) opgehangen aan een hefeiland. Deze technieken lieten toe de verstevigingswerken bijna onafhankelijk van de getijden uit te voeren. Zij kenden in internationale havenkringen veel belangstelling.

Rollend materieel Alle 166 trams 2000-2165 bleven in dienst. Voorbereidende studies en besprekingen voor de bouw van een nieuwe generatie gelede trams gaan verder.

15 trams kregen een hernieuwingsbeurt. 4 trams werden integraal beschilderd met reclame: 2163 Flandria, 2087 Zoo, 2165 Iglo, 2090 Kredietbank. Ook de Striptram 2121 en de Koekjestrtram (van LU) 2124 bleven in dienst. PCC 2050 met wisselstroomaandrijving en volledig elektronische sturing werd verder uitgetest in exploitatie.

In rood/wit geschilderd: 13 (totaal 152, 2 beschilderd met reclame); gevoelige boorden Bircher: 13 (totaal 139); aanpassing achterdeur voor banalisatie: 15 (66); volledige voorbereiding voor banalisatie: 24 (66); aanpassing halte-aanvraag en noodbel: 26 (64); aanbrengen antislipvloer: 17 (64); aanpassing deurmechanisme: 16 (33); aanpassing regelmechanisme van de bestuurdersstoel: 36 (60); plaatsen van gedeeltelijke bescherming voor de bestuurder: 2 (2); installatie van stuurpost: 24 (24).

Op 28 januari werd bij Jonckheere een bijkomende bestelling geplaatst van 30 bussen met Mercedes-motorisatie, identiek aan de op 21 maart 1985 bestelde reeks van 50 bussen. De levering van die reeks 1002-1050 gebeurde van 7 februari tot 10 juli. Reeks 1051-1080 werd geleverd van 5 dec.1986 tot 7 jan.1987 (3 bussen werden geleverd in 1987). Hiermee is 60% van het normale wagenpark in één jaar vernieuwd. De gemiddelde ouderdom van de overige 40% is meer dan 10 jaar. Op 8 febr. werd de nieuwe 1002 voorgesteld. In 1986 kregen 6 bussen een revisie koetswerk en tegelijkertijd werden er 4 rood/wit geschilderd; 2 bussen werden beschilderd met reclame: 628 Flandria en 625 Zoo.

Van 11/3 tot 26/8 werden de nog 46 overblijvende Fiat-bussen reeksen 531-610 buiten dienst gesteld. De bus 531 werd overgedragen aan het Antwerps Tram- en Autobusmuseum te Edegem. Sommige bussen uit die reeks bereikten een uitzonderlijk hoog aantal afgelegde km: bus 585 haalde 816.740 km. Parallel met de levering van de tweede reeks bussen werden de 25 bussen reeks 428-483 (MIVB) van 16 tot 29/12 buiten dienst gesteld. Er zijn nu nog aan Fiat-bussen: 611-625 (uit 1975), 626-645 (1976), 646-662 (1977)=52. Exploitatie Dagelijks begeven zich ca. 20.000 personen meer dan vóór 1984 naar het stadscentrum met individueel vervoer. Wanneer tram- en busdiensten daartegenover minder aantrekkelijk worden ingevolge allerlei bezuinigingsmaatregelen, dan wekt het geen verwondering dat het aantal reizigers in dit boekjaar met 4,92% terugliep. Alleen in 1964, 1966 en 1969 moest men een nog groter negatief resultaat boeken. Positief is wel dat de objectieven op budgettair vlak werden verwezenlijkt en dat deze achteruitgang de laagste is vergeleken met de andere bedrijven. De achteruitgang was het laatste kwartaal minder uitgesproken; er is weliswaar nog geen reizigerstoename, maar het is een hoopgevend teken. Het staat buiten twijfel dat de gedwongen onderbreking van tramlijn 3 eveneens reizigersverlies heeft veroorzaakt.

De helft van het reizigersverlies ligt bij de algemene abonnementen, te wijten aan het uurtarief en de gratis overstap N.M.V.B. Hoewel de financiële weerslag geringer is dan bij een even groot reizigersverlies met de andere plaatsbewijzen, toch is deze evolutie zeer zorgwekkend omdat het erop duidt dat de trouwste gebruikers zich afkeren van tram en bus. Hetzelfde geldt bijna in gelijke mate voor de gebruikers van rittenkaarten: al is de procentuele achteruitgang kleiner, toch ligt 38% van het reizigersverlies bij de rittenkaarten (uurtarief). Een onderzoek van de maandelijkse verkoopcijfers voor algemene abonnementen in '82-'86 toont aan dat sommige reizigers bij de invoering van het uurtarief terug zijn overgeschakeld op rittenkaarten. Ook blijkt dat er meer achteruitgang is in oktober, november en december dan in de andere maanden. Bij schoolabonnementen bleef het aantal reizigers stabiel, al daalde het aantal scholieren. Vanaf 21 maart werden de nieuwe bussen in volle lijndienst ingezet, eerst op lijn 25. Tegelijk werd het systeem van banalisatie ingevoerd, eerst alleen op de nieuwe bussen. Wijzigingen in exploitatie: 30/5 lijn 9: terug naar Fruithoflaan via Rijnkaai, Amsterdamstraat, Bataviastraat, Dinantstraat, Rijnkaai i.p.v. terugkeermaneuver Amsterdamstr. 6/6 lijn 20. om inrit nieuwe NMVB-busstation Fr.Rooseveltpl. te vergemakkelijken, wordt in Osystr. een busstrook aangelegd; daardoor wordt terminus Quellinstraat. 15/5 lijn 28; met afwerking van busstation Rooseveltpl. nieuw eindpunt perron 14 deel "Noord". 22/8 lijnen 35 en 37: deel Atheneum busstation Rooseveltpl. voltooid: ept.perron 7. 25/8 lijnen 35 en 37: langs nieuwe Oosterweelsesteenweg, parallel met Amerikadok i.p.v. oude Oosterweelsesteenweg langs Schelde, tot bij Oosterweelkerk, verder als voorheen. 11/8 lijn 36: met beëindigen werken Fr.Rooseveltpl. richting Linkeroever over Gemeentestr., Osystr., Van Maerlantstr., zodat in beide richtingen dezelfde reisroute geldt. 25/3 werd tramlijn 3 wegens premetrowerken tijdelijk ingekort tot Sportpaleis (ept.Van der Delftstr.); verder een buspendeldienst ingesteld. De Vacantiebuslijn 29 Zoo - Flandria reed met Pasen, Pinksteren en in juli en augustus. Door het minder goede weer daalde de belangstelling met 30,46%; het aantal reizigers bedroeg 22.723. Het aantal aanrijdingen met derden daalde met 7%, zeer gespreid over de maanden. Het aantal dienstonderbrekingen door factoren buiten het bedrijf nam weer toe; de meest kwetsbare lijnen zijn 11,12,7, de moeilijkste straten L.Leemstr. en Ommeganckstr. Netto-ontvangsten tram 457.711.535, bus 258.382.983, uitgaven resp. 1.216.868.740; 809.625.778; kostendekkingscoëfficiënt resp. 37,614 en 31,914. Totaal kosten: 2.229.687.358; totaal opbrengsten: 7.501.513, verder tegemoetkoming van de Staat.

M.I.V.B. - BRUSSEL

(gedeeltelijk uit "Tram 2000")

Hervormingen per 1-10-1987 lijnen T 58 - T 62 - A 158

De hervormingen zullen onverminderd doorgang vinden op vermelde datum, wel zal de lijnvoering anders worden dan aanvankelijk gepland.

A 158: deze pendelbuslijn wordt afgeschaft en een autobuslijn 51 wordt ingezet tussen het Zuidstation en de Marlow sq. in plaats van de geplande buslijn 58;

A 61 : deze buslijn zal de verbinding Noordstation - Montgomery sq. verzorgen via het huidige tramtraject, behalve in de omgeving van het Noordstation, waar via de Kruidtuinlaan zal worden gereden. Het lijnummer T 62 verdwijnt.

Een nieuwe tramlijn 58 zal worden in dienst gesteld op het vak Berchem (B) - Zuidstation (Bara pl.) - Noordstation - Vilvoorde Centrum; de lijnkleur (lichtgroen) wordt overgenomen van de huidige lijn 62.

Jacqmainlus (T 2 en 32)

Per 4/5 is deze in 1981 aangelegde keerlus buiten dienst gesteld; dit in verband met de bouw van een nieuw ministeriegebouw. Aangezien deze ontruiming nogal onverwachts viel, keren de trams nu voorlopig op een overloopwissel op de Boudewijnlaan.

Tegen begin juli zal een volwaardig kopeindpunt (met kopspoor) in dienst worden gesteld op de Bolwerklaan.

Door deze wijziging reden er op 30/4 voor het laatst 7000-en op lijn 2.

Tramlijn 81 (St.Lambertus pl. - Bockstael pl.)

De MIVB had gehoopt vanaf 4/5 dit vak niet meer te bedienen, maar hiervoor moest er eerst een overloopwissel komen op het Bockstael plein. Klaarblijkelijk had de stad Brussel hierover andere ideeën en verleende geen bouwvergunning. Desondanks was het nieuwe netboekje van de voorvacantiedienstregeling reeds voorzien van de inkorting, zodanig dat er nu een "bijvoegsel" gemaakt is voor lijn 81.

Dienstverlening en wagentype inzet tijdens de voorvacantie (mei/juni 1987)

tram Behalve de aanvoerlijnen 39/44 en de pendellijn 2 rijden er op de daluren (tussen ochtend- en avondspits) slechts 4 trams per uur i.p.v. 5.

Wel wordt vrijgekomen geleed materieel ingezet op andere lijnen.

bus Behalve op de lijnen met een speciale functie wordt op de meeste stadslijnen om de 18' of 20' gereden i.p.v. om de 12'.

Enkel op de lijnen 95 en 96 komen nu enkele gelede bussen voor afkomstig van de gelede lijn 71.

Materieelinzet tram weekdienst (za/zo ongewijzigd behalve lijn 58; zie onderaan)

7000 : 39 - 44 - 62 - 92 - 93 - 94,

7700 : 2 - 23 - 52 - 55 - 58 - 81 - 90 - 92(92) - 94(94) - 101,

niet verbouwde 7800-en : 23 - 92(92) - 94(94),

7900 : 18 - 19 - 32 - 55 - 103.

Zaterdag: op lijn 58 worden ook 7700-en ingezet.

Museumritten Zoals wij berichtten, vinden op de Nationale Feestdag, 21 juli, in het kader van "het Feest van het Park van Brussel" weer ritten met historische voertuigen plaats tussen 17.00 en 21.00 uur tussen de St-Mariakerk en het Louizaplein, langs de Konings-, Regentschaps- en Quatre-Brasstraat. Hieraan nemen deel de mws 346(1903), 410(1904), 830(1901), 984(1906), 1291(1910), 1348(1914), 1753(1914), alle tweerichtingmr. en de autobussen Brussel 515(1939/46) en 8149(1958). Alle voertuigen zijn toegankelijk voor het publiek, prijs 100 Fr. (Het museum Woluwe is deze dag gesloten.)

M.I.V.G. - GENT

Werkzaamheden Op 9/6 zijn de spoorwerken gestart op de Korenmarkt. Een keerwissel wordt aangelegd t.b.v. lijn 12 en inrukkende trams. De keerlus rond de St-Niklaaskerk verdwijnt nog vóór de Gentse Feesten. Gevreesd wordt voor hinder (manoeuvrerende tram) en tijdverlies (uitstappen-kop maken, van stuurpost wisselen - instappen waar nu in- en uitstappen gelijktijdig op dezelfde plaats zonder stuurpostwisseling gebeurt). De achtergrond: organiseren van terrassen op Klein Turkije (nu keerlus "in de weg") en reconstructie pleinen rond St-Niklaaskerk én deal rond trolleybedrading: bovenleiding trolley komt er, stukje trambovenleiding verdwijnt... De compensatie was: keerspoor op Begijnhoflaan, naast sporen lijn 40 (ex-lijn 10). Wegens vertraging (budgetbeperking + inspraak buurt) zijn deze werken voorlopig uitgesteld.

Evergem Vermoedelijk is er 6 maanden vertraging met de verlenging lijn 1 (najaar i.p.v. voorjaar 1988) voor de trambaan Liefkensstraat/Brielken.

Recollettenbrug (Gerechtshof): eerste tram naar St-Pieters op di 11/5 (heropening na sluiting sinds 1/3 wegens draaibrugwerk) was PCC 27 om 20.23u, eerste n.Gentbrugge: PCC 08 om 20.29u (beide lijn 2). Plannen voorzien verbindingsboog tussen lijnen 1 en 2 ter hoogte van Gerechtshof (in 1988).

VERVOLG MIVG OP BLZ.108, 2e deel

BERICHTEN UIT ANDERE LANDEN

DUITSLAND

Berlijn Op 27-4-1987 vond de feestelijke opening plaats van de 2,9 km lange verlenging van U-Bahnlijn 8 in Reinickendorf met de nieuwe stations Franz-Neumann-Platz, Residenzstrasse en Paracelsus-Bad (BVB 6/87)

Spoorwegmuseum Op 10 april werd het eerste deel van de locomotievenloods van het Museum für Verkehr und Technik Berlin aan de Trebbiner Strasse officieel geopend. Het betreft de voormalige werkplaats van het Anhalter Bahnhof, dat geheel gerenoveerd werd. "De bezoeker ontmoet hier de belangrijkste gebeurtenissen van de cultuurgeschiedenis van het railverkeer van de 16e eeuw tot de eerste wereldoorlog door middel van locomotieven en wagens, modellen, signalen en veel schatten uit het vroegere Hamburger Bahnhof, ingeleid door een jubileumtentoonstelling t.g.v. de 150e verjaardag van de firma Borsig". In 1988 zal de tweede locloods geopend worden. (BVB 5/87)

Bielefeld Eind maart waren de Stadtbahnwagens t/m 552 afgeleverd. Mws 501, 503 en 504 zijn definitief aan Mainz verkocht (na de 552); het transport zou in mei gebeuren.

Braunschweig Het trambedrijf wil lijn 1 verlengen van Hbf over een nieuw traject Heinrich-Büssing-Ring en vervolgens via lijn 2 en daarna van Gleisdreieck Sachsendamm over een nieuw aan te leggen traject Leipziger Str.-Mascheroder Weg naar Stockheim. (BS3/87)

Darmstadt Gereed kwam een Party Tram, de "Datterich Express", bestaande uit de 2-assige mw 17 + bws 184+197. Mw 49 en bw 132 (Kindertram) zullen naar de Engelse zusterstad Chesterfield worden overgebracht om daar ergens geplaatst te worden. (BS 3/87)

Essen Het eerste ernstige ongeluk met een "Spurbus" vond plaats op 28 april. Doordat een bus tegen het betonspoor opreed, kwam het daarna terecht tegen een bovenleidingmast en kantelde; de chauffeur werd zwaar gewond en 10 reizigers liepen eveneens verwondingen op. De oorzaak is dus duidelijk te vinden in het spoorbussysteem! (SV 5-6/87)

Frankfurt FKE (Frankfurt-Königsteiner Eisenbahn) Vanaf 1-6-1987 rijden de nieuwe mws vanaf Königstein tot in het Hbf Frankfurt (als lijn K). Bij LHB werden namelijk 8 die-selelectrische mws gebouwd met een capaciteit van 96 zit- en 152 staanplaatsen en voor een maximum snelheid van 100 km/u; zij vertonen veel gelijkenis met de nieuwe mws van de AKN, doch zijn $2\frac{1}{2}$ meter langer, namelijk 32,6 meter. (BS 3/87)

Kassel M.i.v. 2-8-1987 zal de dienstverlening 's-avonds en tijdens de weekeinden sterk verminderd worden, terwijl het materieel economischer wordt ingezet. Tijdens de stille uren wordt de frequentie op lijn-uiteinden verminderd van 15' tot 30' door het laten vervallen van de lijnen 1, 6 en 7. Lijn 2 wordt opgeheven, daarvoor in de plaats wordt lijn 4 verlengd van Hbf Wilhelmshöhe naar Kurhausstr.; spits van Hbf naar Lindenberg.

NIAG (Niederrheinische Verkehrsbetriebe) Met de railbussen 20 en 21 worden speciale ritten georganiseerd naar de Bundesgartenschau in Düsseldorf: 12/7 vanaf Kamp-Lintfort, 30/8 vanaf Rheinberg, 20/9 vanaf Moers; vertrek Moers 9.00 uur (andere plaatsen eerder); prijs retour + toegang Bundesgartenschau DM 19,-. (BS 3/87)

Ulm Gesloopt werden mw 6 en bijw. 26. De nieuwe mw 6, ex-Stuttgart 666, kwam in dienst. In april arriveerden vanuit Stuttgart mws 671 en 674. Mw 1 blijft als museumwagen. (BS)

Wuppertal Op zaterdag 30 mei 1987 was het eindelijk zo ver: de beide overgebleven normaalsporige tramlijnen 601 en 611 werden ook opgeheven. De dag begon met stromende regen, waarin de 11 nog benodigde dienstwagens zonder lijn- en richtingfilms uitreden, slechts voorzien van lijn- en routestickers op voor- en achterzijde. Om 10.00 uur was er open-huis met rommelmarkt in de remise, waarbij vele tramattributen (waaronder de lijn- en richtingfilms) in handen van hobbyisten en andere belangstellenden overgingen. Tussen 10 en 16.00 uur reed op lijn 601 de met bloemen en kransen versierde ex-Dortmunder mw 3825 en op lijn 611 de eveneens versierde 2-asser 3239. De wagens waren toegankelijk met een speciaal plaatsbewijs en reden zonder halteren tussen de beide eindpunten, terwijl onderweg schnaps werden verkocht. Rond 13.00 uur verwerkte de 3825 nog een auto tot schroot in de Düsseldorferstr. op de plaats, waar de trambaan naar de zijkant van de weg gaat. Hierdoor kreeg lijn 601 meer dan een uur vertraging. De automobilist zal ook versted hebben gestaan van het aantal foto's dat van deze aanrijding gemaakt is! Bij einde dienst was de allerlaatste motorwagen op lijn 611 de 3830, terwijl de laatste 601 gereden werd door de versierde 3825 en dienstwagen 3826.

Van het materieel is de tweeassige motorwagen 3241 (werkwagen) reeds naar het Deense trammuseum gegaan. De achtassers 3801, 3802, 3813, 3814, 3817, 3818, 3819 en 3823 gaan naar Graz. Waarheen de tweeasser 3239 en de ex-Dortmundse achtassers 3823-3826, 3828, 3830 en 3831 gaan, was bij Uw verslaggever (juist uit de Baltische staten terug) niet bekend.

D.D.R.

Berlijn De aflevering van de nieuwe Tatra-motorwagens voor 1987 is begonnen met 219522.

Op 3 mei werden de museummw 2082 (ex H26, ex 3642, bouwjaar 1901) en -bijw.808 (ex 1032, 1906) in hun oorspronkelijke toestand met open balcon van de Grosse Berliner Strassenbahn aan het publiek voorgesteld; deze dag werd o.a. hiermee gereden tussen Schmöckwitz en S-Bf Grünau. Op 13/6, 18/7, 1/8, 12/9 en 3/10 zullen twee museumtramstellen rondritten maken tussen Mollstr. en Hohenschönhausen; duur: één uur; prijs 5.00 Mark; plaatsbewijzen verkrijgbaar bij de Theaterkasse van het Palast Hotel. (BVB) Het schema van tram/bus-feestelijkheden (zie bladz.34) ziet er thans al volgt uit (onder voorbehoud) 27 of 28/6 Open Huis remise Marzahn; 11/7 Open Huis garage Indira-Gandhi Str. + historische trams Mahlsdorf Süd-Wendenschloss; 15+16/8 hist.trams Bf Niederschönhausen-Buchholz; 29/8 idem Weissensee; 19/9 idem Zingster Str.-Pasedagplatz; 26/9 idem Eberswalder Str.- Artur-Becker-Strasse. (BS 3/87)

Rostock Op 21-4-1987 werd het nieuwe traject Steintor-Dierkower Kreuz in dienst gesteld, op 1 mei gevolgd door de verlenging tot Allee der Bauschaffenden, totaal 3,8 km. Lijn 2 (vanaf Marienehe, in de vroege ochtend ook 2E vanaf Reutershagen) berijdt dit traject, terwijl lijn 4 van Hbf naar Dierkower Kreuz rijdt. (Voorts bestaan lijn 1 Hbf-Neuer Friedhof en 12 Hbf-Marienehe.) Thans wordt gewerkt aan 2½ km verlenging van lijn 2 Dierkower Kreuz-Dierkow (S-Bahnhalte). Een nieuwe lijn 1 zal dan rijden Neuer Friedhof-Allee der Bauschaffenden. Later wordt lijn 4 verlengd over 2,3 km van Dierkower Kreuz naar Toitenwinkel, Baumschulenweg. (BS 3/87)

FRANKRIJK

Lille De in de oorspronkelijke toestand teruggebrachte mw 433 van de ELRT is als toeristenkantoor geplaatst in Villeneuve-d'Ascq, op place Van-Gogh, vlak bij het metrostation. Zijn soortgenoot, de 432, is museumtram in Lille. (La Vie du Rail 2075)

GROOT-BRITTANNIE

Manchester Voor het demonstratieproject van de Light Rail kon Docklands mr 11 gedurende twee weekeinden in maart door het publiek bezichtigd worden. (MT 6/87)

HONGARIJE

Boedapest Op 5-12-1986 werd tramlijn 14 verlengd van Ujpest, István tér naar Szilváspataki Lakotelep. (SV 5-6/87)

OOSTENRIJK

Graz Thans worden de mws 1-10 voorzien van de rijtuignummers 501-510. (Sch.v.akt 6/87)

Wenen Afgevoerd werden per 31-3-1987: L 508,525,526,531,532,543,553; EL 4860 (na een brand); c2 1036,1039,1043,1051; 1 1720,1723,1726,1733,1737,1744,1747,1794,1803; sz3 7210. (BS 3/87)

Wiener Lokalbahn In maart werden door SGP gelede mws 111 en 112 afgeleverd, in april gevolgd door de 113; zij dragen resp. de namen "Inge", "Reni" en "Vera". (BS 3/87)

U.S.A.

Dallas Een 2 km lange toeristische tramlijn is deze zomer geopend over de McKinney Avenue. Aanwezig zijn Porto 122, een Stone & Websterwagen uit 1915, een Birney uit 1920 en een W-mw van Melbourne uit 1926. (MT 6/87)

Grand Cypress (Florida) De 2-assige ex-Brusselse trams blijken op de Amerikaanse trambaan niet zo goed te voldoen. Nadat er plannen bestaan hebben om Amsterdamse 3-assers over te nemen, heeft men nu het oog laten vallen op Peter Witt 4-assers van Milaan. Er bestaan ook plannen om een trambaan rondom het daar aanwezige meer aan te leggen; hierop zouden dan de Brusselse trams dienst kunnen doen. (MT 6/87)

San Diego Voor de geplande historische tramdienst in het centrum, "downtown loop" zijn van El Paso 6 ex-San Diego PCC-wagens teruggekocht. (MT 6/87)

San Jose Voor de historische tramlijn in deze stad, die dit jaar geopend zal worden op een traject van de sneltram, is thans beschikbaar San Jose 124, terwijl Porto 154 en waarschijnlijk Milaan 2001 zullen volgen. Ook aanwezig is Sacramento 35, die San Jose 129 wordt, San Jose 73 en de bak van Santa Cruz 1. Daar al deze trams voor de geplande lijn niet nodig zijn, wordt gedacht aan nog twee korte trajecten in de stad. (MT6/87)

ZWEDEN

Kiruna De museumtramlijn rijdt tijdens de weekeinden nog tot 2 augustus, maar niet tijdens de midzomerfeesten. (MFSS 2/87)

ZWITSERLAND

AOMC Aigle-Ollon-Monthey-Champéry Tussen Monthey en Champéry hebben enige tijd tot 12 juni bussen gereden in verband met werkzaamheden aan de baan.

ASD Aigle-Le Sépey-Les Diablerets In de kleuren helderblauw met wit werden afgeleverd de BDe4/4 401-404 van ACMV/BBC met 40 zitplaatsen.

Basel Buiten het speuren naar gebruikt materieel schijnt men nu ook weer een bestelling van nieuw materieel voor te bereiden.

BC Blonay-Chamay Dit jaar worden geheel gereviseerd opnieuw in dienst gesteld G3/3 6 ex BAM en Be2/2 52 ex Bern.

BD/WM Bremgarten-Dietikon Bahn/Wohlen-Meisterschwanden Bahn Met ingang van de zomerdienst is er een halfuurfrequentie Bremgarten-Wohlen-Meisterschwanden.

Bern Be4/4 401 is na revisie vernummerd in 701.

BRB Brienz-Rothorn Bahn Geen nieuwe stoomlocomotief, maar wel een of meer vederlichte panoramarijtuigen van Ramseier + Jenzer met 60 zitpl. en een gewicht van 4,1 ton.

BT Bodensee-Toggenburg Re4/4 91 blijft tijdens de proefperiode eigendom van SIM/BBC.

BVB Bex-Villars-Bretaye Gedurende een periode eindigende op 19 juni, was er in verband met spoorvernieuwing busverkeer tussen Gryon en Villars.

CJ Chemins de Fer du Jura De4/4 411 ex 403 verloor bij de revisie zijn kopdeuren, terwijl zijn maximum snelheid verhoogd werd van 60 km/h tot 90 km/h.

DVZO Dampfverein Zürcher Oberland Geheel gereviseerd is E3/3 401 uit 1901, in 1979 gekocht van de gasfabriek St.Gallen en oorspronkelijk van Uerikon-Bauma.

EBT Emmental-Burgdorf-Thun In dienst komen Bt 341-342 ex SBB (middenbalcon) B 20-33 008 en 090.

Genève Be4/6 795, 797 en 798 zijn verkocht aan TTC Lille en belanden daarmee bij hun vierde eigenaar. Het nieuwe depot komt pas in 1988 in gebruik.

MC Martigny-Châtelard MC en SNCF hebben afgesproken de verbinding Martigny-Chamonix-St.Gervais tot één geheel te maken. Daartoe wordt o.a. gezamenlijk nieuw materieel aangeschaft. In februari deed een MC stel dienst op het Franse deel.

OJB Oberaargau-Jura Bahnen Afgeleverd is De4/4 121 van Stadler/BBC in oranje/grijs.

RBS Regionalverkehr Bern-Solothurn De nieuwe Be4/8 zullen proefrijden op Helvetiaplatz -Saali en Gümligen-Worb, wanneer aldaar tijdens werkzaamheden (vervangende autobusdienst !) de bovenleidingspanning omlaag gaat.

SOB Südostbahn Niet de 201 wordt stuurrijtuig voor de serie 11-14, maar de Bt 251, die gewijzigd wordt in ABt. 202 wordt dan nr. 252. Van SBB is een Te serie 951-958 gekocht.

ST Sursee-Triengen Aan het jubileum zal waarschijnlijk ook worden deelgenomen door draisine Dm 3652 ex SBB, die is opgespoord door de Interessengemeinschaft für die Erhaltung bemerkenswerten Kleinmotorfahrzeuge, IGEBK.

SZU Sihltal-Zürich-Uetliberg I.v.m. het toekomstig tunnelverkeer Selnau-HB zijn de pendeltreinen gedraaid via de driehoek Giesshübel-Wiedikon-Altstetten-HB-Wiedikon-Giesshübel.

VERVOLG VAN BLZ. 105 BELGIE - MIVG-GENT

Verkeersplan op proef Op 26 mei werd een verkeersplan voor de binnenstad ingevoerd, waarbij personenauto's niet linksaf mogen slaan. Hierdoor kunnen tram en bus sneller en regelmatig rijden. Ook blijkt het aantal aanrijdingen al verminderd te zijn. Natuurlijk verzetten handelaars zich tegen de nieuwe regeling, omdat hun omzet achteruit zou gaan; zij organiseren petitie's. Een afficheslag daartegen wordt ook al voorbereid.

Trolleybus In Mariakerke vond een hoorzitting plaats over de gevolgen van de invoering van de trolley. MIVG deelde mee, dat gestudeerd wordt op aanvoerlijnen op de trolley.

Ook wordt gedacht aan een rechtstreekse bus van de wijken achter de kerk en Kolegem met het St-Pietersstation. Geklaagd wordt over de trolleyपाल-bossen. In Gentbrugge zal éénrichtingverkeer worden ingevoerd omdat de straten voor de gelede trolleys te smal zijn. Het gerucht gaat dat de trolleybusloods (aanbesteding voorzien juni '87) er voorlopig niet komt wegens budgetbeperking. Mr.42 en 45 staan thans bij EN voor herstel.

Jaarverslag Het saneringsbeleid van minister De Croo blijkt de afgelopen jaren tot een spectaculaire daling van het aantal reizigers geleid te hebben. In 1986 alleen al liep dit aantal met 7½% terug. Tariefsverhoging en vermindering van investeringskredieten zijn de belangrijkste oorzaken. De AOV is van mening dat minister De Croo moet verdwijnen.

Tellingen De jongste weken vinden tellingen plaats van reizigersaantallen op bus- en tramlijnen, vooral 's avonds en in het weekend. Chauffeurs noteren het aantal ontwaarding van rittenkaarten (per dagdeel). Inkrimpingsdatum is niet met zekerheid bekend.

Aanrijding In de middag van 6 juni werd mw 45 van lijn 40 op de St-Lievensbrug geraakt door een tractor met grijpparm, welke binnendrong in de bestuurderscabine. De tram kantelde ongeveer half om. Slechts drie passagiers werden licht gewond. NMVB, NMBS in juli

VERENIGDE AUTOBUS DIENSTEN - VERVOLG VAN BLZ 98

Na de opening van de Flevolijn blijken veel meer mensen dan verwacht met lijnen 157/158 naar Amsterdam te reizen. De eerste dagen leidde dit tot chaotische tafereelen, waarbij reizigers aan de haltes bleven staan. Door de inzet van alle nog aanwezige geledes kon men dit vervoer de baas worden; voorlopig worden dan ook geen bussen afgestoten. Ook de Almeerse stadslijn 11 is niet in staat de mensenmassa goed te verwerken. In de eerste week van juni verschenen vooral in de ochtendspits vele gele versterkingsbussen.